

Putovanja

start mjesečnik za turizam i zaštitu okoliša

Broj 26

www.bhputovanja.com

BESPLATNO

foto: Mevludin Mekić

ETNOSELO STANIŠIĆI

Čuvar jednog vremena i kulture

Istanbul - izvan uobičajenih turističkih ruta

Povratak u prošlost

ČUVAJ OKOLIŠ

AKO ODRASLI POŠTUJU PRIRODU I DJECA ĆE

ČUVAJ OKOLIŠ ZA MENE I ZA SEBE

Ako odrasli poštuju prirodu i djeca će je poštovati

Učiti djecu o prirodi i njezinim ljepotama i zakonitostima, sa ciljem da razviju ljubav i poštovanje prema okolišu, jedna je od najvažnijih zadaća koja se ne bi trebala, a danas to vrlo često radimo, prepustiti samo vrtiću ili školi. Ukoliko vam se ova zadaća čini preteškom, možete odahnuti, jer se zapravo radi o vrlo jednostavnim i zabavnim aktivnostima

Razvijanje svijesti kod djece i mlađe populacije o okolišu i njegovoj zaštiti započinje od najranijeg djetinjstva. Svakako da za to nisu zaduženi samo vrtići i škola već prvenstveno roditelji, koji imaju ključnu ulogu u ekološkom odgoju svoje djece - ako dijete vidi odraslu osobu kako poštuje prirodu i ono će se željeti tako ponašati. Svako dijete, svaki čovjek, samim svojim postojanjem ima pravo na čist i zdrav okoliš koji mu omogućuje skladan rast i razvoj. Ovo je temeljno pravo uvedeno i u Konvenciju o pravima djeteta. Ali koliko imamo pravo na navedeno, toliko imamo i obavezu da okoliš i čuvamo.

Važan zadatak porodice jest razvijanje zdravog odnosa djece prema prirodi. Dobro je

da se djeca od najranijeg djetinjstva počnu brinuti i pravilno odnositi prema okolini u kojoj žive. Zaštita okoline upravo i počinje od brige za red i čistoću od samog kućnog

PRIJEDLOG: DNEVNIK PRIRODE

Za vođenje dnevnika prirode dovoljno je kupiti bilježnicu i bojice. Prilikom svakog boravka u prirodi, pokušajte djecu potaknuti da crtaju ono što vide i opisuju stvari iz prirode koje im se čine čudesne i neobične. Nemojte im pomagati, već provedite sa njima tih 30 minuta u razgovoru dok oni crtaju svoje dojmove.

okruženja, pa dvorišta, ulice, naselja i šire. Ako djeca doživljavaju Zemlju kao svoju kuću o kojoj se trebaju brinuti, bit će im jasnije na koje je sve načine mogu zaštititi. Aktivnim radom prikladnim dobi, djeca će steći navike da cijelog života imaju pravilan odnos prema okolini u kojoj žive, da paze na red i čistoću i shvataju potrebu da se održi prirodna ravnoteža, koja je nužna za normalan život pojedinca i cijelog čovječanstva. Jednom usvojene navike teško će „ispariti“, no svakako opet ovise o cjelokupnom društvu i stanju svijesti unutar njega.

KAKO DJECA RAZVIJAJU EKOLOŠKU SVIJEST

Djetetova ekološka svijest razvijena je

▶ AKTIVNOSTI ZA DJECU, KOJE DOPRINOSU RAZVOJU EKOLOŠKE SVIJESTI

Igre izvan kuće: u šumi, na livadama, na obalama, u parkovima... Boravak na svježem zraku donosi višestruku korist.

◆ **Rekreacija u prirodi:** porodični odlasci u prirodu gdje dijete može najbolje vidjeti da njegova porodica voli prirodu, da u njoj uživa i pritom pazi da je ne zagađuje.

◆ **Vožnja biciklom:** porazgovarajte sa djetetom o značenju Svjetskog dana bicikla (19. 4.), Dana planete Zemlje (22. 4.) ili Dana bez automobila (22. 9.). Vožnja biciklom omogućuje uživanje u prirodi, zdravu slobodu kretanja, štedi gorivo i ne zagađuje okoliš.

◆ **Aktivna briga o prirodi i okolišu:** briga oko biljaka u vrtu, cvjetnjaku, voćnjaku, na balkonu (sadnja, zalijevanje, čišćenje), briga oko životinja (kućnih ljubimaca, hranjenje ptica), čišćenje ulice i dvorišta, pa i pospremanje igračaka.

◆ **Kreativne aktivnosti:** uzgajanje i aranžiranje cvijeća, izrađivanje od prirodnih materijala (kore drveta, lišća, prešanog cvijeća i sl.) i otpadnih materijala (prazne ambalaže, čepova), uz razgovor o potrebi recikliranja.

◆ **Eko aktivnosti:** razvrstavanje otpada (stari papir, plastična ambalaža i sl.)

◆ **Maštovite igre:** zamišljeni put oko svijeta uz opise i crteže krajolika, male

eko-predstave.

◆ **Mali projekti:** potaknite dječiju radoznalost i ljubav prema prirodi. Napišite pismo šumaru u kojem ćete mu postaviti različita pitanja, lovcu koji brine za životinje zimi...

◆ **Veseli razgovori:** kakva je Zemlja kad se ljuti, kad je sretna, kad je žalosna, kako bi svijet izgledao bez šuma, kako se možemo brinuti o biljkama i životinjama iz šume, od čega se radi papir, kako možemo zaštititi Zemlju... Crtajte, slušajte, pjevajte o prirodi! Čitanje slikovnica i knjiga o prirodi i brizi za prirodu i planetu Zemlju.

◆ **Organizirajte mozgalce ili eko-kviz.**

onoliko koliko je razvijena kod nas odraslih. Mi smo njihovi uzori, modeli prema kojima će se i oni ponašati. Ona često neće poslušati ono što od njih tražimo, ali nipošto neće propustiti priliku da nas oponašaju.

Poznato je da dijete od najranije dobi pokazuje interes za istraživanje svijeta. Svoju okolinu istražuje svim svojim osjetilima - promatranjem, sluhom, njuhom, dodiranjem i okusom. Kako dijete postaje zrelije to njegove istraživačke aktivnosti postaju složenije. Djeca su puna pitanja: šta je voda, od čega se sastoji ovo što dišemo, kakva je zemlja..., pa zato i želi i može da učestvuje u različitim aktivnostima koje pomažu razvoju ekološkog pristupa životu.

Ono što je najvažnije za razvoj ekološke svijesti jest - ljubav prema prirodi. Da bi se ta ljubav razvila, djeca trebaju doći u neposredan dodir sa ljepotom i raznolikošću prirode. Najviše će uživati ako u tome sudjeluju i roditelji, koji jednostavnu šetnju prirodom mogu pretvoriti u pravu malu avanturu upoznavanja sa pticama, šumom, životinjama, biljem... I razvijanja ljubavi prema svemu tome!

Istraživanje prirode sa djecom može se izvesti u dvorištu, u parku, u susjedstvu ili na izletu. U svakom slučaju, trud će se isplatiti jer, osim zabave, djeca tako razvijaju pozitivne osjećaje za boravak na otvorenom, a steći će i nezaboravne uspomene.

KRENITE OD MALIH STVARI

Zaštita Zemlje nije opcija, već dužnost koju smo dobili rođenjem na ovom planetu. Pobrinite se da vaši mališani tu odgovornost i ispunite. Krenite od malih stvari i odmalena im usadite ekološku svijest. Učite dijete da svjetla ne moraju gorjeti u prostoriji u kojoj nema nikoga, televizor ne treba raditi kao „društvo iz pozadine“ ako ga niko ne gleda. Možete zajedničkim snagama izraditi šarene naljepnice kojima ćete ukućane upozoravati da štede

Putovanja

▶ Pomozimo im da se zaljube u prirodu KOŠARICA LJEPOTICA

Pronađite staru košaricu ili neku drugu posudicu od prirodnog materijala u kojoj ćete čuvati sve lijepo što ste pronašli sa djecom u prirodi. U njoj možete čuvati neobične kamenčiće, žireve, češere ili suho lišće. Neka

košara bude uvijek dostupna djeci koja će se brinuti o njoj, prazniti je i uzimati stvari iz nje kad osjete želju ili potrebu. Kada se djeca zasite igranja sa nekim predmetima, zaputite se u šetnju i vratite ih natrag prirodi.

energiju i gase kućanske aparate. Pokažite mu da se ne razbacuje vodom dok pere zube, te da zatvori slavinu dok ih zaigrano riba. Ukoliko imate vrt, koristite kišnicu koju ste zajedno prikupili. Ovime ne samo da pridonosite očuvanju okoliša nego i štedite.

Naučite dijete i važnosti odvajanja otpada i reciklaži. Istovremeno ćete ga učiti od kojega je materijala sastavljen koji predmet. Razne zgodne korisne predmete i male na umjetnička djela možete proizvesti od plastičnih boca, tetrapaka i sličnog otpada. Objasnite mu zašto ne smije bacati omote od čokoladica ili prožvakane žvakaće gume po ulici. Idite na izlete ili na lakše planinarenje kako bi dijete vidjelo i doživjelo

netaknutu prirodu. Stručnjaci su već zabrinuti, pa kažu da mi djeci ostavljamo planetu, a u isto ih vrijeme od prirode otuđujemo.

Uključite ih u rad u vrtu, učite ih da ne trgaju biljke te da se dobro odnose prema životinjama. Potičite djecu da se ponašaju postupcima kojima pomažu očuvanju okoliša. Na zajedničke ekološke aktivnosti pozovite i njihove prijatelje, organizujte igrice i eko-kvizove kojima će na najbolji način primiti poruku i prenijeti je dalje. Ovo su samo osnove ekološkoga odgoja za najmlađe. Vremenom objašnjavajte djeci i učite ih i kompleksnijim pojmovima te metodama zaštite prirode. Zasižno ćete se i vi osjećati dobro. ●

S.ANJE NA MOUNT EVERESTU

Na Mount Everestu svake godine, nakon penjačke sezone, ostane 12 tona ljudskih fekalija usljed čega je ova planina postala fekalna bomba koja samo što nije eksplodirala, upozorio je predsjednik Nepalskog planinarskog saveza Ang Tshering.

Više od 700 alpinista, turista i visokogorskih vodiča iz redova Šerpa svake godine tokom penjačke sezone provedu više od dva mjeseca na padinama Everesta i ne koriste pokretne toalete već nuždu obavljaju u rupama u snijegu, a izmet i urin tamo ostaju trajno.

Prošle godine je donesen propis koji nalaže da se niti jedan penjač sa planine ne smije vratiti bez osam kilograma smeća, uključujući i ovo koje sada prijete planini, a ove sezone će nepalska vlada strogo nadgledati ekspedicije i njihovu brigu o otpadu. Svi će prije uspona, kao garanciju, morati uplatiti 4.000 dolara depozita. U posljednje 62 godine više od 4.000 ljudi se popelo na vrh, a više stotina hiljada je onih koji nisu uspjeli i svi oni su nosili stotine kilograma opreme od kojih je većina ostala na planini.

Avion na solarni pogon

ZAVRŠIO PETU DIONICU PUTA OKO SVIJETA

Slijetanjem na aerodrom u Čungčingu, u centralnom dijelu Kine, avion na solarni pogon završio je petu dionicu puta oko svijeta kojim se promoviše upotreba obnovljivih izvora energije

Avion na solarni pogon "Solarni impuls 2" putovao je od Mandaleja, u Mjanmaru, do Čungčinga više od 20 sati. Organizatori leta saopštili su da su piloti morali da visoko uzdignu avion preko planinskog predjela na jugu Kine i da su morali da nose maske s kiseonikom, a da je u kabini temperatura pala na minus 20 stepeni.

"Solarni impuls 2" je na put oko svijeta poletio iz Abu Dabija 9. marta, a do sada je imao četiri stanice. Sljedeća destinacija je Nandjing, na istočnoj kineskoj obali, odakle će poletjeti na prvi preokokeanski, petodnevni put do Havaja. Ovaj avion leti bez goriva, a struju dobija iz 17.000 solarnih ćelija postavljenih na krilima raspona 72 metra. Letjelicom na smjenu upravljaju švajcarski piloti Bertran Pikar i Andre Boršberg.

Očekuje se da etapni let oko svijeta, s pauzama, traje pet mjeseci. "Solar impuls 2" je do sada postigao dva rekorda - najduži put pređen u jednom letu i najveća brzina u odnosu na zemlju.

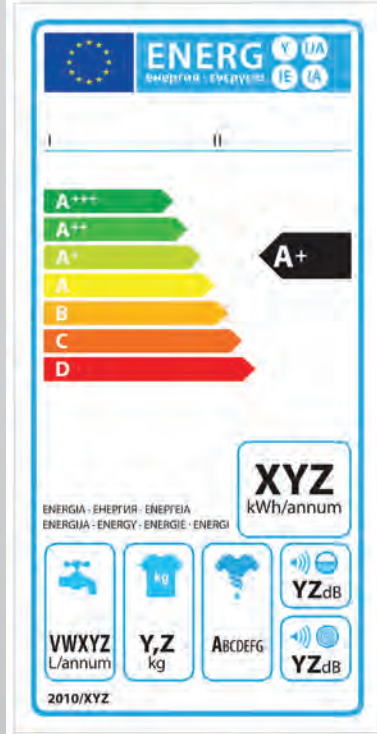
Ovo putovanje privuklo je širom svijeta veliku pažnju ljudi koji solarni pogon vide kao gori vo budućnosti, izvor čiste, obnovljive energije.

Energetska učinkovitost

STOP RASTROŠNIM PEĆNICAMA, NAPAMA I PLOČAMA ZA KUHANJE

Od 20. februara ove godine na snagu je stupila uredba Evropske komisije o primjeni direktive o ekodizajnu, čiji je cilj smanjenje potrošnje električne energije u domaćinstvima. Nova pravila zabranjuju prodaju tih uređaja čija potrošnja prelazi utvrđene limite energetske efikasnosti.

Prema procjenama Evropske komisije, potrošnja električne energije koja se može pripisati pećnicama, pločama za kuhanje i kuhinjskim napama iznosi 755 petadžula (PJ) po domaćinstvu. Odbacivanjem rastrošnih i korištenjem energetske učinkovitijih uređaja račun za potrošenu energiju mogao bi biti manji za 50 eura godiš-

nje po potrošaču, smatra Komisija. U pripremi novih pravila učestvovali su i vodeći proizvođači kućanskih aparata, poput Boscha, Philipsa i drugih.

Nova direktiva izazvala je i kritike tvrdnjama da je riječ o još jednom nepotrebnom administriranju evropske birokracije, a sličnih tonova bilo je i prošle godine, kada je ograničena snaga usisavača.

Uređaji koji su se zatekli na skladištima u trenutku stupanja na snagu novih pravila moći će se prodavati do isteka zaliha.

PORIJEKLO VRANDUKA I ZENICE

Izrodili se iz okršaja gorostasa Vrana i neustrašivog ratnika Duka

Nekada Vilinsko polje u sunčanoj dolini sada se naziva Bilino polje. Mjesto na kome su se na junački mejdan zazivali bandoglavi kiklop Vran i neustrašivi čovjek Duk, zove se Vranduk – tako je u svojim Legendama Hajdar Hulusija bajkovito zamislio porijeklo Vranduka i Zenice

Prvo pisano svjedočanstvo o postojanju Zenice u doba najživlje političke aktivnosti na ovim prostorima, slavnog srednjeg vijeka, vezano je za povelju hrvatsko-ugarskog kralja **Bele IV.** Sadašnje ime grada prvi put se spominje 20. marta 1436. godine, a kasnije i u seriji dokumenata vezanih za Dubrovačku republiku.

Doba političke samostalnosti srednjovjekovne Bosne direktno je vezano za Zenicu, prije svega Gradješinom pločom i aktom abjuracije, u Kulinovo vrijeme. Dokazi njenog posebnog značaja u srednjem vijeku su tvrđava Vranduk, sjedište bosanskih kraljeva, rimski grobovi u Janjićima, hiža dide bosanskih krstjana, sa stećcima u Puhovcu i Pojskama. Ovaj grad zapisan je imenima Bistua Nuova, Bilino polje, Brod, Zenica, Bzenica...

U svojim Legendama je **Hajdar Hulusija** bajkovito zamislio porijeklo Vranduka i Zenice. Veli da je ime Zenice nastalo nakon okršaja gorostasa **Vrana** i neustrašivog ratnika **Duka**, za sunčanu dolinu zvanu Vilinsko polje, koja je po mudroj starici, majci ratnika Duka, imenovana Senicom. Nekada Vilinsko polje u sunčanoj dolini sada se naziva Bilino polje. Mjesto gdje su se na junački mejdan zazivali bandoglavi kiklop Vran i neustrašivi čovjek Duk, zove se Vranduk. Planina na kojoj gorostas pokleknu, spodbdi se i smete, naziva se Smetovi, a ona na koju izbjegoše prestrašeni divovi Kukavica. Oveće brdo u blizini grada na kom su onovremeno bivakovali vukodlaci i zmajevi, danas se zove Zmajevac. Planina

na koju izbjegoše veprovi, medvjedi i kurjaci naziva se Vepar, a ona na koju se skloniše zečevi, košute i lisice – Lisac. Za vile se pouzdano zna da su u prvo praskozorje otperjale podaleko, te zaposjele prelijepu planinu Jelač, na kojoj ih prilikom igranja kola i pjevanja magijskih pjesama rijetki sretnici ponekad iznenade. Potomci Duka, stariće Senice i njihovih saplemenika vremenom naselje Senica nazvaše Zenica ('Legende', Hajdar Hulusija).

Razvoj industrije i eksplozivna urbanizacija u prvoj polovini 20. vijeka do vode do naglog razvoja urbanih karakteristika modernog gradskog središta. Decenijama ovdje vlada solidarni duh radništva, nastao fuzijom raznovrsnih kulturnih formi i identiteta. Ovaj grad danas harmonizuje dah orijenta, modernu zapadnjačku arhitekturu i tipičnu socijalističku strukturu gradnje i življenja. (rtvze.ba) ●

Čuvar jednog vremena i kulture

Na trećem kilometru od Bijeljine prema Pavlovića mostu, u srcu semberske ravnice, na površini od pet hektara, porodica Stanišić je izgradila etnoselo „Stanišići“. To je selo sa dvadesetak autentičnih drvenih kuća, mljekarom, vodenicom, kovačnicom, ambarom za žito, starim kućama i velikom gostinskom kućom

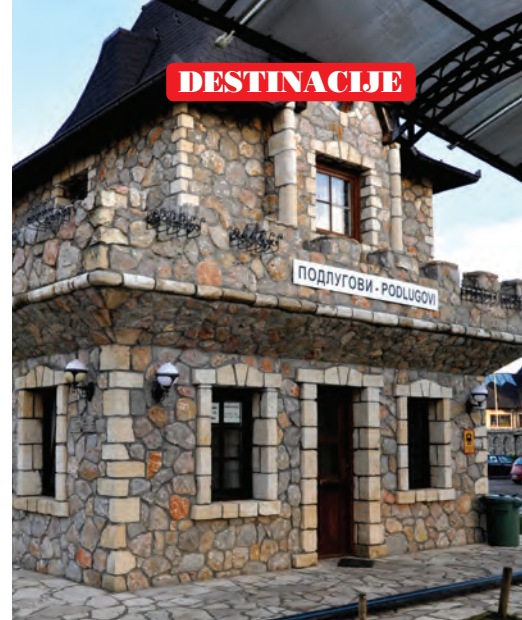
Znate li koje je to mjesto gdje su jedni do drugih željeznička stanica Podlugovi, crni i bijeli labudovi, mlin potočar star gotovo sto godina, Nojeva barka, moderni hotel, manastir Kumanica... I sve to u prirodnoj veličini i izvornom izgledu?

Sve ovo i još mnogo toga nalazi se u etnoselu Stanišić u Bijeljini, pet kilometara od centra grada i pet kilometara od autobuske stanice. Dakle, nije teško naći.

Etnoselo je osnovano 2003. godine, a osnivač **Boris Stanišić** je više godina putovao po srpskim selima srednje Bosne u potrazi za starim kućama i predmetima koji će sačuvati predstavu o vremenu i kulturi življenja sa kraja 19. i početka 20. vijeka.

U selu se izdvajaju dvije cjeline: jedna koja prikazuje svjetovni život i

izgrađena je od drveta - čine je brvnare sa pokućstvom, originalne vodence i mljekarnik sa punom opremom, manastir, dva mala jezera; a druga cjelina su replike objekata obilježenih pravoslavljem sa raznih krajeva svijeta. Sve objekte povezuju kamenom popločane staze, a dvije cjeline povezuje replika Kozje ćuprije iz Sarajeva. Na jednom od jezera nalazi se kameni amfiteatar sa 380 mjesta, predviđen za kulturne manifestacije pod vedrim nebom.

Uz sve ovo, u okviru etnosela nalaze se i savremeni hotel, ugostiteljski objekti, bogato opremljena igrališta za djecu, suvenirnica koja nudi rukom izrađene drvene predmete kao iz onog vremena, a kroz etnoselo se moguće provozati fijakerom ili lovačkim saonicama. ●

Povratak u prošlost

Plava džamija, Kapali čaršija, Hagia Sofija i slične svjetski poznate turističke atrakcije asociraju na Istanbul. I, naravno, konstantnu gužvu. Petnaest miliona ljudi po posljednjim statistikama je registrovano u ovom gradu. To je kao da živite u gradu sa svim stanovnicima BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore zajedno. Istorija grada je satkana u svakoj cigli koju vidite u starom dijelu grada. Ova reportaža će pokušati dočarati mjesta van uobičajenih turističkih ruta

PIŠE: Dženan Buzadžić

Krenuo smo od tornja Galata u naselju Karaköy. To je stari dio grada sa puno restorana i malih prodavnica. U toranj ne ulazim. Ulice oko tornja su popločane kamenjem i imaju uske trotoare. Automobili i pješaci se ipak neko probijaju kroz ovaj, čini se beskonačan, splet ulica i sokaka. U tom mnoštvu građevina neke su prilično zapuštene i izgledaju kao da godinama niko ne živi u njima.

OSMICA

U jednu takvu građevinu ulazim sa grupom turista. Saznajem da je tu bio konzulat Francuske u Otomanskom carstvu

tokom 17. vijeka. Napuštena zgrada od tri sprata. Stepene škrpe kao u horor filmovima. Hodamo hodnicima i sobama u kojima su se vjerovatno vodili važni diplomatski razgovori dvije velike države u to vrijeme. Kombinacija starih plavih zidova, sa jedva funkcionalnim podom i stolarijom starom par vijekova, pruža posjetiocu jedinstven vizuelni osjećaj. Sada ovaj jedinstven prostor služi za umjetničke performanse i fotografisanje. Nakon izlaza spuštam se dalje prema obali.

Dolazim do ulice koja se zove Bankalar cade. Kako joj ime i govori, ovo je ulica sa bankama. Jedna od ovih zgrada je bila i centralna banka u vrijeme Otomanske imperije. Tu je vjerovatno dolazio i novac

iz Bosne i Hercegovine. Trenutno je tu javni muzej sa bibliotekom i restoranom. Zanimljive su i stepenice koje se spuštaju iz pravca tornja Galata na ovu ulicu. Napravljene su u obliku osmice, gdje se dva stepenika isprepliću na dva mjesta. Priča se da su bankari, koji su u doba procvata banaka stanovali iznad svog radnog mjesta, dali izraditi ove lijepe stepenice da bi lakše dolazili i odlazili na posao.

Nastavljamo dalje prema obali Bosfora. Prolazimo pored nekoliko građevina sa zanimljivom kombinacijom cigle i drveta. Prolazimo i pored ulice koju neslužbeno zovu ulica crvenih fenjera u Istanbulu. Prostitucija je nelegalna, ali ni Istanbul nije imun na ovu vrstu kriminala. Prelazimo

Galata toranj u naselju Karaköy

Caravan Saray, nekada su se ovdje odmarali karavni sa istoka

Javni muzej sa bibliotekom i restoranom u ulici Bankalar Cade. Kako joj ime i govori ovo je ulica sa bankama. Tu je vjerovatno dolazio i novac iz Bosne i Hercegovine

prometnu cestu Kemeralti cade i ulazimo u manju ulicu sa nekoliko zanatskih radnji koje prodaju sve i svašta. Tu je i aščinica sa tradicijom od nekoliko desetljeća u sokaku Firin.

Vrijeme je za posjetu Ruskoj pravoslavnoj crkvi. To je Crkva svetog Panteleimona i nalazi se na šestom spratu ili, na turskom, katu stambene zgrade. Neobično mjesto za jednu crkvu. Penjemo se stepenicama do kraja gdje se nalazi prostorija za religijske obrede. Tu je i mali kutak sa religijskim štivom. Pogled je na okolne krovove zgrada. Veliki broj ljudi u tišini obilazi ovaj prostor, tako da i nije baš jasno ko je turista, a ko je došao u crkvu. U tišini i

napuštamo ovu neobičnu crkvu.

UMJETNICI

Prolazimo kroz ulice pune radnji sa raznim kućnim potrepštinama. Nigdje više korištenih instalacija nisam vidio. Razni dijelovi od mašina za veš i raznih dijelova za čamce, motore i slično. Dolazim do Caravan Saraya. Prostor na dvije etaže, gdje su se nekad odmarali karavni pristigli s istoka. Odlazim na sprat koji je služio za odmor kamila takođe s istoka. Sad su to napuštene prostorije ili zanatske radnje za popravku raznih mašina. Pojedine prostorije sada služe kao umjetničke galerije. Neobično mjesto. U prolazu vidim

Prolazimo i pored ulice koju neslužbeno zovu ulica crvenih fenjera

Putovanja

Crkve Sv. George, u njoj se nalazi i ulomak stuba na kojem je Isus Krist bio vezan i bičevan prije samog raspeća

i skupljača metala sa kolicima natovarenim željeznim otpadom. Idemo dalje do obale Bosfora.

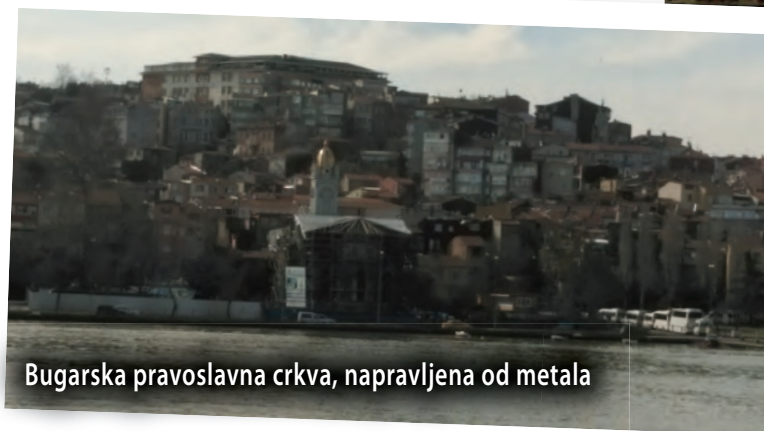
Ukravamo se na brod koji nas vozi do dijela Istanbula koji u novije vrijeme naseljavaju umjetnici (Fener). Na lijevoj strani prolazimo pored Bugarske pravoslavne crkve, koja je kompletna napravljena od metala. Prizorom dominira i internat Phanar, tj. grčka pravoslavna škola. Nakon iskrcavanja prolazimo kroz lijep priobalni park i ulazimo u naselje koje je nekad bilo napućeno većinom Grcima. Još se mogu vidjeti kuće od drveta iz tog vremena. U posljednje vrijeme mnogi umjetnici kupuju ili renoviraju urušene dvospratnice. Ulazimo u jedan skriveni park, lijepo uređen i održavan. Na kraju parka je mala grčka pravoslavna crkva. Ljubazni domaćini nas puštaju da razgledamo unutrašnjost, koja je ukrašena malim ikonama izrađenim na drvetu i drvenim enterijerom.

Ubrzo nakon izlaza iz skrivenog parka sa crkvom prolazimo kroz gomilu trgovačkih štandova. Štandovi sa voćem, povrćem, odjećom uz frizerske radnje i lokalne kafane dominiraju ulicom. Kratko obilazimo i jednu stariju kafanu u vlasništvu bivšeg prvaka Turske u hrvanju grčko-rimskim

stilom. U kafani kao da je vrijeme stalo u sedamdesetim godinama. Stare, i žute, fotografije na zidovima. Drveni stolovi i stolice za kojim sjede stariji lokalci. Osmjehuju se i pozdravljaju. Uzvrćamo pozdrav i odlazimo dalje u razgledanje. Dolazimo i do lijepe građevine koju smo vidjeli dok smo bili na brodu: Phanar. To je grčka pravoslavna škola za dječake koja je sad u privatnom vlasništvu. Građevina se ističe ljepotom i spojem raznih stilova građenja. U neposrednoj blizini je vizantijska Crkva cvete Marije od Mongola. To je jedina pravoslavna crkva u Istanbulu koja nije pretvorena u džamiju. Dokaz i naredba sultana se nalazi na crkvenom zidu. I ovdje dominira ikonografija na drvetu, uz vidljive tragove požara koji su nekoliko puta prijetili da unište crkvu tokom nekoliko proteklih vijekova. Misteriozan je i ulaz u podzemni tunel dug oko pet km, koji vodi do Aja Sofije. Napuštamo lijepo uređeno crkveno dvorište i nastavljamo dalje da se spuštamo prema obali u prav-

Mala grčka pravoslavna crkva

Bugarska pravoslavna crkva, napravljena od metala

cu Crkve sv. George, gdje je sjedište Carigradskog patrijarhata.

ČETKA

Važnost carigradskog patrijarha ogleda se u činjenici da on predsjedava lično ili putem izaslanika svakim saborom pravoslavnih crkvenih poglavara. Bogomolja je specifična i po tome što se u njoj nalazi i ulomak stuba na kojem je Isus Krist bio vezan i bičevan od strane rimskih vojnika prije samog raspeća. U crkvi se nalazi i uzvišeno mjesto za patrijarha. Nasuprot njega se nalazi mjesto predviđeno isključivo za vrhovnog poglavara rimokatoličke crkve.

Nakon nekoliko sati hodanja i obilazaka mjesta i građevina sa bogatom prošlošću, uputili smo se laganom šetnjom do stanice metroa. Usput razmišljam o bogatoj istoriji Istanbula, kao i o odnosima Grčke i Turske. Komplikovani odnosi puni sukoba i nepovjerenja. Veliku ulogu u pogoršanju tih odnosa imaju i mediji. Odlazimo

na zaslužen ručak u odličan restoran. Ponuda je pida sa sirom.

Dok šetam sa poznanikom iz Poljske prema stanici metroa ispred nas se uključuje čistač cipela noseći opremu za čišćenje. Poznanik me tiho upozorava da se ne obazirem niti pokušam podići četku za cipele

koja će uskoro „slučajno“ da padne sa postolja koje nosi čistač. Slušam sa nevjericom. Stvarno četka pada par metara ispred nas. Mi mirno prolazimo i ne obraćamo pažnju. Stari trik. Ako se sagnete, podignete i vratite vlasniku četku on vam u znak zahvalnosti ponudi čišćenje cipela. Prilično teško za odbiti. Kad napokon pristanete, nakon čišćenja on ipak želi naplatiti svoj „rad“. Ako ne pristanete, galami, privlači pažnju okoline i vi se nalazite u nezavidnoj situaciji pa često jednostavno odlučite da platite. Nakon nekoliko minuta ponovo neki drugi čistač cipela ispred nas. Opet vješto ispuštanje četke. Mi mirno prolazimo. Sad već postaje smiješno. To je ipak bolje nego da vam bude neugodno ili da olakšate novčanik. Ulazim u metro na stanici koja se nalazi na sredini mosta i putujem u dio Istanbula gdje dominiraju visoki neboderi od stakla. Ovdje se trenutno dešava nova istorija za Tursku, gdje je ekonomija u prvom planu. ●

BERINA ŠABANOVIĆ, STUDENTICA TREĆE GODINE NA GENETICI NA PRIMAT-u U SARAJEVU

Erasmus je izvrstan projekat za mlade ljude iz BiH

Sarajka Berina Šabanović je studentica treće godine na Odsjeku za genetiku na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sarajevu, ali ima jedno zanimljivo iskustvo koje bi moglo biti korisno ili poticajno i drugim studentima u BiH, ali i onima koji se tek spremaju da studiraju

Za biološke nauke sam se odlučila prvenstveno zbog njihove dinamike i širokog spektra mogućnosti za rad, istraživanje i napredovanje. Nažalost, Univerzitet u Sarajevu zbog finansijskog stanja nije u mogućnosti da nam obezbijedi dovoljno prilika za praktičan rad u laboratorijima, što je od esencijalnog značaja za jednog biologa- genetičara. Upravo to je bio jedan od motiva da se prijavim na akademsku razmjenu i na nekom od evropskih univerziteta proširim svoje znanja i iskustvo prenesem svojim kolegama u Bosni i Hercegovini. Na drugoj godini studija dobila sam stipendiju *Erasmus Mundus* i provela jedan semestar razmjenjene na najstarijem evropskom univerzitetu, Univerzitetu u Bologni. Za taj period uvijek kažem da mi je do sada najljepši period u životu. Na mene je dosta pozitivno uticao na više nivoa, što akademski, kada su u pitanju moje vještine i znanja, upoznavanje nove kulture i jezika, što na ličnom nivou kada mislim na osamostaljivanje od roditelja.

PRISUSTVO NIJE OBAVEZNO, A AMFITEATAR PUN

- Komparaciju studiranja u Sarajevu i Bologni moram napraviti od mog prvog šoka: kada sam shvatila da se u Bologni studira na tradicionalan način, a ne po bolonjskom sistemu. Bila je to ogromna i nagla promjena, pogotovo što se tiče ispita jer sam morala da polažem pismeno, ali i

usmeno, isključivo semestralne ispite i na italijanskom jeziku. Prisustvo na predavanjima nije obavezno i stoga sam bila pozitivno iznenađena videći da je, uprkos tome, amfiteatar pun studenata koji sa pažnjom prate predavanja. Naglasila bih izvanredan odnos profesora prema bilo kom studentu. Oni su uvijek na raspolaganju za bilo kakva pitanja i probleme sa kojima se jedan student sreće. Profesori itekako poštuju kako svoje, tako i vrijeme studenata, pa se na konsultacije nikada ne čeka satima ispred kancelarije, nego je dovoljno poslati e-mail i doći u termin dogovoren sa profesorom. Iako Italijani važe za neodgovoran narod, organizacija nastave je na dosta višem nivou nego na našem univerzitetu, a kašnjenja ili otkazivanja predavanja u posljednji čas od strane profesora su ekstremno rijetki slučajevi. Još jedna stvar koja mi se jako dopala jeste mogućnost polaganja predmeta iz zimskog semestra čak i u junskom roku, dok je na Prirodno-matematičkom fakultetu potrebno čekati septembarški rok za ponovno polaganje ispita iz januarškog roka.

A TEK PRAKSA!

- Imala sam priliku da samostalno radim u genetičkom laboratoriju, što mi je bilo od velikog značaja kada sam se vratila na studij u Sarajevu jer sam tamo ovladala određenim vještinama i znanjima. Osim toga, studiranje u Italiji mi je bilo sjajna prilika

ERASMUS MUNDUS

Više informacija o programu *Erasmus Mundus*, koji je Berini omogućio životno iskustvo za koje kaže da je prelijepo, možete naći na:

- <http://esn.org>,
- <http://www.studiraj.eu/ba/erasmus-student-network-esn-sarajevo-zvanicno-saopcenje-za-javnost/> ili na

- http://www.bhstudenti.com/pages/239/page_3/page_4/, ali i na
- https://www.facebook.com/erasmusplusBiH?hc_location=stream i na
- <https://www.facebook.com/ESNBiH>.

da istestiram samu sebe - kako je to studirati na stranom jeziku, u potpuno drukčijem sistemu studiranja u odnosu na onaj na koji sam navikla u Sarajevu. Nakon cijelog tog semestra shvatila sam da mi ovaj sistem mnogo više odgovara i smatram da su ocjene mnogo realnije jer su odraz isključivo pokazanog znanja na ispitu.

NIJE SVE NI U ŠKOLOVANJU

- U cijeloj toj frcki oko studiranja u sasvim novim uslovima, uvijek se nalazilo vremena i za druženja i upoznavanje nove sredine. Prije svega, moj boravak na Erasmusu ne bi bio ni u pola onoga što jeste da nije bilo divnih poznanstava i prijateljstava koji su mi upotpunili moj boravak u Bologni, koja je, prije svega, studentski grad u kom većinu stanovništva čine studenti, i domaći i međunarodni. Upoznala sam mnogo različitih i posebnih ljudi, ali ne mogu da posebno ne spomenem moju cimericu koja mi je bila najveća podrška i

oslonac u tih šest mjeseci.

A PO POVRATKU – ADMINISTRACIJA

- Kada sam se vratila, u Sarajevu me dočekalo dosta administrativnih procedura oko priznavanja ispita što se na posljeticu ipak završilo uspješno. Fakultet mi je

maksimalno izašao u susret, kako i u pripremanju odlaska na Erasmus, tako i nakon mog povratka. S obzirom da sam na neki način bila pokusni kunić jer sam jedina studentica sa smjera biologije koja je otišla na razmjenu, interes i kolega i profesora o mom iskustvu je bio veliki. Dosta mojih kolega je pokazalo interes da se i sami u skorijoj budućnosti okušaju u Erasmusu ili nekom sličnom projektu, a ja sam se po povratku u Sarajevo uključila u rad *Erasmus Student Networka BiH* (ESNBiH) da pomognem budućim Erasmus-odlaznim studentima, ali i međunarodnim studentima koji dolaze na razmjenu na Univerzitet u Sarajevu. Trenutno sam državna predstavnik ESNBiH za tekuću godinu, te zajedno sa svojim kolegama iz ESN nastojim da unaprijedim i populariziram ovaj izvrsni projekat za mlade ljude iz Bosne i Hercegovine.

DIPLOMA NAREDNE GODINE

- Svoju budućnost, tu najbližu, vidim na master programu nekog evropskog univerziteta. Zbog specifičnosti nauke kojom se planiram baviti lično smatram da ne mogu dobiti dovoljno znanja i prakse u Bosni i Hercegovini, tj. ne onoliko koliko bih željela. A nakon mastera, ko zna šta i gdje me čeka.

BOLONJSKO ISKUSTVO JE NEPROCJENJIVO BOGATSTVO

- Svim studentima bih preporučila da se odvaži i obogate svoj život jednim ovakvim iskustvom i zasigurno neće požaliti. Erasmus nudi odlične programe za razmjene na bachelor, master pa i PhD nivou. Uzimajući u obzir visoku stopu nezaposlenosti i generalno tešku situaciju u Bosni i Hercegovini, na ovaj način mogu sebe učiniti kvalitetnijim i zanimljivijim kandidatom za posao. Također sam shvatila i da mladi ljudi treba da se aktiviraju i pokrenu iz ovog latentnog stanja jer prvi korak ka nekoj promjeni je mijenjanje samog sebe. ●

Posrednik: odobren
010/770-140
Posrednik: odobren
010/280-600
Lokalni
posrednik: odobren

Oglasi A-Z HYPONET GROUP
ALPS ADRIA

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI
POSREDOVANJE U PROMETU VOZILA
POSREDOVANJE U PROMETU POSREDOVANJE U PROMETU POSREDOVANJE U PROMETU

Oglasi A-Z

UTORKOM U PRODAJI

POSREDOVANJE U PROMETU VOZILA
Informacije: 062 172 902

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI
Mob. 00436645663787

POSREDOVANJE U PROMETU VOZILA

TERRA EURO

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

REAL COMERC

AGENCIJA ZA NEKRETNOSTI
KARTEL
POSREDOVANJE U PROMETU
POSREDOVANJE U PROMETU POSREDOVANJE U PROMETU POSREDOVANJE U PROMETU

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI
Mob. 091-311-898 / 091-273-699

POSREDOVANJE U PROMETU VOZILA
Mob. 091-311-898 / 091-273-699

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI
Mob. 091-311-898 / 091-273-699

**Ostavite svoje
oglasne na
sljedećoj
maloj:**

SMS poruke
Izdati rješenje ODLUKE, razmatra-
nje, izdati odluku na broj:
091/510-101 / 091-273-699
091/510-106 / 091-273-699

Automatska selekcija
BH Telekom: 092/793-034 / 092-293-034
Telekom RS: 094/322-246 / 094-293-034
HT Mostar: 094/880-704 / 094-293-034
to pristupiti po pozivnoj poruci.

Svi oglasi predati na ove brojeve biće podjeljivani, istaknuti ili ukvircani!

Telekom RS

BH Telekom

HT Mostar

094 523 246

092 293 034

094 880 704

1,30 KM po pozivu + PDV

1,25 KM po pozivu + PDV

1 KM / po pozivu + PDV

Svi oglasi predati na gore navedene brojeve biće boldirani i istaknutiji od ostalih oglasa u novin.

BESPLATNI MALI OGLASI

033/710 341, 033/710 342

KLUB BUDI MUŠKO I INSTITUT PERPETUUM MOBILE IZ BANJE LUKE

Pijanim naočalama do odgovornijeg ponašanja

Perpetuum mobile, institut za razvoj mladih i zajednice Banja Luka, osnovan je 2006. godine sa namjerom da povede borbu za aktivniju omladinu i građanstvo, te da širi pozitivne životne vrijednosti. Grupa mladih ljudi okupljena oko Instituta osnovala je klub Budi muško, koji provodi niz aktivnosti, prvenstveno među srednjoškolcima, a sa ciljem rušenja stereotipa, smanjenja međuvršnjačkog nasilja i podizanja svijesti o aktuelnim problemima

Uobičajna fraza svakodnevice *budi muško*, koja asocira na dostojanstveno i odgovorno ljudsko ponašanje, hrabrost i čestitost, u Banjoj Luci je poprimila novi smisao - grupa mladih ljudi okupljena oko Instituta Perpetuum mobile, osnovala je klub *Budi muško* koji provodi niz aktivnosti, prvenstveno među srednjoškolcima, a sa ciljem rušenja stereotipa, smanjenja međuvršnjačkog nasilja i podizanja svijesti o aktuelnim problemima.

ČESTO JE LAGAO MAJCI

Kako kaže **Dario Kalamanda**, glasnogovornik Instituta, Klub je nastao iz potrebe da se mlada osoba izvede na pravi put i sama sebi kreira jasniju sliku života i cilja kojem treba da stremi. Organizuju mnoštvo edukativnih radionica koje provode u banjolučkim srednjim školama u okviru kojih učenici, kroz razne aktivnosti i diskusije, uče važne životne lekcije. Sa njima rade *vršnjački edukatori*, odnosno osposobljeni članovi Kluba, a cilj je stvoriti pozitivnu interakciju između polaznika, uglavnom mladića, i dovesti ih do toga da sami donesu zaključak o tome zašto je nešto loše i izgrade novi stav prema životu.

Kalamanda navodi, kao potvrdu onoga što rade, ispovijest mladića koji je bio navijač banjolučkog gradskog kluba.

- On je pričao o tome kako je često lagao majci da ide kod drugova, a otišao bi u drugi kraj grada da gleda utakmicu i tamo nerijetko učestvovao u sukobima sa policijom i drugim navijačima. Pročitat ću vam njegovu zabilješku o radu sa nama: *Policija nas je puno puta tukla zbog razbijanja radnji i krađa. Nakon svake krađe koju sam počinio osjećao sam se bitnijim i srećnijim jer*

sam mogao da zaradim novac na brz način, ali je istovremeno i problema bilo sve više i više. Sa nepunih 15 godina slučajno sam upoznao jednog momka koji je već bio u BMK, a kojeg ja do tada nisam poznavao, ali sam ga viđao i zbog načina na koji se oblačio i njegovog uspjeha u školi sam ga često ismišljao. Ne znam uopšte kako smo počeli razgovor i, uprkos svemu, tada sam se iznenadio njegovim načinom razmišljanja, stavom i dobrom voljom da me razumije iako sam ja njega konstantno provocirao. Počeo mi je pričati o iskustvima koje je stekao u Budi Muško Klubu i svojom željom da me natjera da postanem bolja osoba i da me vrati na pravi put. Poslije jednog kampioniranja sa BMK, na koje me on pozvao, moj život je krenuo drugačijim putem i moja majka je bila ponosna na mene. Mnoge stvari su mi postale jasnije. Nastojacu da budem što aktivniji član Kluba i da motivišem mlade koji su na pogrešnom putu, na kakvom sam bio i ja, da promijene način života. Moja porodica i prijatelji su ponosni na mene, i to mi je sada najvažnije, piše ovaj naš sada veoma aktivni član. Okupljamo se jednom sedmično, četvrtkom koji je na neki način postao simbol za svakog člana Kluba, razgovaramo, planiramo aktivnosti koje ćemo realizovati - pojašnjava Kalamanda.

U decembru 2014. i januaru ove godine

su, u saradnji sa MUPRS, realizovali akciju Stop alkoholu na točkovima. Radili su u nekoliko banjolučkih srednjih škola, a njihove poruke su bile: Budi muško – preuz-

mi odgovornost za volanom; Budi muško – ne dopusti drugu da vozi pijan i slično.

ŠIROK PROSTOR ZA RAD

- Koristili smo tzv. pijane naočale ili drunk busters koje simuliraju efekte uticaja alkohola na organizam i mladi su imali priliku da, noseći te specijalne naočale, koje simuliraju različite

stepene pijanstva, osjete nemoć motorike pod uticajem alkohola i time steknu širu sliku o tome šta alkohol može da učini. Gotovo u isto vrijeme smo s Agencijom za bezbjednost saobraćaja u RS organizovali ulični flash mob, kojim smo mnoštvu prolaznika pokazali šta se dešava u jednom automobilu kojim upravlja pijana osoba: grupa mladih ljudi izvela je spontani umjetnički performans koji bi trebao da skrene pažnju javnosti na rizično ponašanje alkoholiziranih osoba

u saobraćaju. Željeli smo i na taj način ljudima pokazati koliko je opasno kada pijani sjednu za volan - priča Dario i naglašava da u njihovom razmišljanju budi muško znači i budi human - pomoz gdje možeš, pa su tako realizovali i humanitarnu akciju Budi muško – izmami božićni osmijeh, u kojoj su dvjema višečlanim banjolučkim porodicama pokazali da neko misli i na njih.

Da ne bude zabune, klubovi Budi muško postoje u više gradova u BiH (oni u Mostaru su za 8. mart izašli na ulicu u suknjama) i cijeloj bivšoj Jugoslaviji i oni su rezultat međunarodnog projekta u kome učestvuju BiH, Srbija, Hrvatska i Albanija i to je zapravo inicijativa mladića zapadnog Balkana za prevenciju nasilja među mladima i za gradnju zdravijeg načina života, kroz koju su srednjoškolci i srednjoškolke uključeni u niz aktivnosti, radionice, edukacije koje bi trebale problematičnim srednjoškolcima i srednjoškolcima pomoći da uoče gdje griješe i da nađu neki novi put za sebe.

Inače, Perpetuum mobile, institut za

razvoj mladih i zajednice Banja Luka (www.pm.rs.ba), osnovan je 2006. godine sa namjerom da povede borbu za aktivniju omladinu i građanstvo, te da širi pozitivne životne vrijednosti i da na taj način, kroz liderstvo, inovaciju, istraživanje, politiku i praksu, doprinosi kreiranju tolerantnog i pravednog društva. Širok porostor za rad su našli i u postojanju velikog broja omladinskih centara u RS čije osnivanje je definisano zakonom RS o volonterizmu i omladinskom aktivizmu (takvi zakoni nisu usvojeni u FBiH), pa su u međuvremenu postali i resursni centar za te organizacije, odnosno sekretarijat Mreže M.O.C.A.R.T. Republike Srpske (Mreža omladinskih centara za animaciju, razvoj i trening).

- **Proteklih godina uspjeli smo da standardizujemo omladinske centre u RS, a važnost te standardizacije ogleda se u razvijanju kvaliteta usluge postojećih centara i unapređenju programskog djelovanja i u regulisanju statusa koji je važan za mogućnost apliciranja na konkurse domaćih i stranih fondova** -pojašnjava Dario.

Naglašava da su sa ciljem unapređenja aktivizma, proteklih godina organizovali i međunarodne konferencije omladinskog aktivizma u cilju jačanja omladinskog sektora u BiH, a posebno koncepta omladinskog aktivizma. Svaka od konferencija se bavila aktuelnostima u određenom periodu i imala različitu ciljnu grupu, u zavisnosti od rezultata koje su željeli da postignu.

- **Prva konferencija je okupila ključne službenike zadužene za pitanja mladih iz 63 jedinice lokalne samouprave u RS. Cilj je bio povezati njih i mlade**

u lokalnim zajednicama kako bi mogli zajedno raditi na razvoju tih lokalnih zajednica - priča Dario.

... tada sam se iznenadio njegovim načinom razmišljanja, stavom i dobrom voljom da me razumije iako sam ja njega konstantno provocirao

Gosti su im bili stručnjaci iz oblasti omladinskog aktivizma iz Belgije, Rusije i SAD. Kao rezultat te konferencije,

nastala je lista službenika za mlade iz 63 jedinice lokalne samouprave u RS kako bi oni lično bili direktno dostupni mladim aktivistima.

M.O.C.A.R.T.

Druga konferencija je okupila menadžere omladinskih centara, omladinske aktiviste i predstavnike institucija RS, te eksperte i predstavnike institucija i sektora NVO iz susjednih i država EU. Cilj je bio je jačanje omladinskog sektora kroz uspostavljanje krovne organizacije omladinskih centara na nivou RS i obezbjeđivanje i verifikovanje standarda u omladinskom aktivizmu.

- **Kao rezultat te konferencije,**

Prostamol[®]
ekstrakt Serenoe repens **UNO[®]**

Lako je biti muškarac!

♂ smanjuje urinarne tegobe i učestalo noćno mokrenje

♂ omogućava nesmetano mokrenje

♂ čuva seksualnu funkciju

Ne remeti seksualnu funkciju

Skoro svaki drugi muškarac stariji od 50 godina ima uvećanu prostatu.

BERLIN_CHEMIE AG Predstavništvo za Bosnu i Hercegovinu, Hasana Brkića 2/II, 71000 Sarajevo-BiH

Tel: +387 33 715 195 / Fax: +387 33 715 187, E-mail: berlinag@bih.net.ba, bosnia@berlin-chemie.com, www.berlin-chemie.ba

Prije upotrebe pažljivo pročitati uputstvo o lijeku. Za obavijest o indikacijama, mjerama opreza i neželjenim dejstvima lijeka, posavjetujte se sa ljekarom ili farmaceutom.

**BERLIN-CHEMIE
MENARINI**

registrovano je udruženje omladinskih centara M.O.C.A.R.T., koje okuplja jedanaest omladinskih centara. Programski ciljevi su promocija neformalnog obrazovanja, identifikacija potreba, stavova i težnji mladih, stvaranje preduslova za ostvarivanje tih potreba, razvijanje partnerstva između ciljnih grupa i onih koje rade sa mladima, podrška razvoju i implementaciji strategija omladinskog aktivizma i politike RS i lokalnih omladinskih strategija, razvijanje i održavanje kvaliteta omladinskog rada i omladinskih centara, promocija omladinskog aktivizma i inicijativa, te promocija omladinskih centara kao nosilaca tog aktivizma - napominje naš sagovornik. U okviru Instituta PM djeluje i Akademija za političke liderke i lidere, koja ima cilj da obučiti mlade u različitim političkim partijama da rade u cilju unapređenja njihovih zajednica i društva u cjelini. Naš sagovornik nam pojašnjava da je Akademija za političke liderke i lidere u BiH namijenjena aktivnim članovima političkih partija starosti između 18 i 27 godina koji imaju preporuku i podršku struktura stranke za aktivno učešće na Akademiji. Program je jednogodišnji i sastoji se od pet modula: mediji, zalaganje i liderstvo, mladi u diplomatiji i evropske integracije, ljudska prava u BiH i rješavanje sukoba, mladi u BiH – regionalna saradnja mladih. Polaznici i polaznice

prisustvuju predavanjima osoba sa političke i javne scene iz BiH, regiona i Evrope, pi-

Poziv za 9. generaciju Akademije bit će raspisan u maju 2015. godine

šu seminarske radove koje kasnije prezentuju u svojim lokalnim zajednicama, a tokom čitavog tog perioda mi smo u stalnom kontaktu sa njima. Do sada je kroz Akademiju prošlo 172 mladih političarki i političara iz 28 političkih partija i 39 gradova i opština iz cijele BiH.

- Više od stotinu predavača iz zemlje, regiona i Evrope podijelilo je svoja iskustva sa našim polaznicima. Poziv za 9. generaciju Akademije bit će raspisan u maju 2015. godine, a ove godine smo osnovali i Alumni-organizaciju i okupili bivše polaznike sa ciljem da nastavimo raditi sa njima na unapređenju lokalnih zajednica, društva, pa i zemlje u cjelini - pojašnjava Kalamanda. Napominje da, uz Akademiju za političke lidere i liderice, organizuju i povremene besplatne radionice na kojima polaznici mogu učiti pisanje CV, motivacionog pisma, te proći simulirane razgovore za posao. - Na tim radionicama prolazimo sve elemente javnog nastupa poput govora tijela koji je jako važan u poslovnom svijetu i komunikaciji. Ta radionica je veoma posjećena

možemo zajedno da učinimo ovu zemlju zdravijom i sigurnijom za život. Mladi ljudi u BiH su nažalost pasivni, ponekad i ne znaju kako bi se pokrenuli i treba im mnogo edukacije, neformalne, i nije bitno hoće li raditi kroz političke partije ili nevladin sektor jer je potrebno i jedno i drugo. Civilni sektor može da uradi mnogo, ali i mladi u političkim partijama mogu mnogo, samo ih je još uvijek relativno malo i kao pojedinci su nejak, ali ako ih bude više i ako budu sarađivali – bit će mnogo jači, a do povezivanja će doći kroz zajednički rad, putovanja, seminare... Samo se trebaju dobro iskoordinisati - kaže Kalamanda. Institut Perpetuum mobile je inače i članica Koalicije Pod lupom, koja organizuje građansko nestranačko posmatranje izbora u BiH, a u svojim programskim i projektnim aktivnostima sarađuju sa brojnim organizacijama iz BiH, Srbije, Hrvatske, Kosova. ●

i kroz nju je za dvije godine prošlo više od 1.000 mladih ljudi - kaže Dario i napominje da je cilj što više mladih ljudi uključiti u ove aktivnosti i dati im korisnu edukaciju, motivisati ih i pripremiti da se pokrenu, da prestanu biti pasivni, pa da tako pokrenu i svoje vršnjake i okolinu. - Svi žele neke promjene, a niko ne radi ništa da bi promjenu i načinio. Moramo se pokrenuti, djelovati, jer samo tako

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo

Općina Stari Grad Sarajevo
Općinski Načelnik

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
Canton Sarajevo

Municipality of Stari Grad Sarajevo
Municipality Mayor

Sretni uskrsni i vaskrsni praznici!

Sarajevo, Zelenih beretki 4,
Centrala: 033/282-300, Info pult: 033/282-422
www.starigrad.ba
info@starigrad.ba

WWW

KAKO SE I GDJE PROVODE MLADI U GLAVNOM GRADU BiH

Uz prijetnju pištoljem, zapjevala i Lady Gaga

U Sarajevu se može dobro provesti i sa 5-6 maraka u džepu, ali ima i onih koji će za jednu noć potrošiti i 100 puta više od toga. Većina mladih bira kafiće u kojima je kafa po cijeni od marku i po, a za one koji žele da se provedu sa što manje novca glavne opcije su kućne varijante derneka, okupljanja po parkovima ili eventualno izlazak u neku od birtija u ovom gradu

PIŠE: Azra Efendić azra@startbih.info

Nekome ko je mlad i nije bilo teško uputiti se, sada po zadatku, na istraživanje noćnog života u glavnom gradu Bosne i Hercegovine. Kako se zabavljaju „obični smrtnici“, a kako oni dubljeg džepa, koje su cijene, popularna mjesta, ima li nekih incidenata...? Odmah, na samom početku naše potrage, sreli smo grupu mladića u parku koji nam kažu da se baš ovdje, u parku, dobro zabavljaju.

POPULARNA PARKUŠA

Pričaju nam da je druženje u parkovima sasvim normalno i to praktikuju mnogi, i šminkeri, rokeri, reperi i svi ostali. Kupe jeftino piće u trgovini, a poslije toga raja ide dalje, svako na svoju stranu... Najpoznatiji park u kojem se mladi okupljaju je Parkuša, Veliki park nasuprot BBI-centra, ali i svi ostali parkovi su opcija. Inače, mnogi mladi kažu da se ovdje redovno sastaju kada vremenski uvjeti

to dopuštaju, i da veselje traje sve dok se ne pojave policajci i objave fajront. Oni provode zakon koji zabranjuje da se pije alkohol na javnim mjestima. U većini slučajeva, dok se policajci približe prvoj zauzetoj klupi do koje dođu i dok raščiste situaciju sa tom nesretnom skupinom, ostali ih već primijete i riješe se dokaza ili samo promijene lokaciju. Tako nekolicina mladih dobije kazne koje su po 200 KM za kršenje pomenutog zakona, pa se možda nekad ovakva druženja i ne isplate, mada su takvi slučajevi relativno rijetki. Ko ne riskira, ne profitira, kažu veselo naši sagovornici. Osim parkova, često se druženja organizuju i ispred nekih od klubova, na nekim zabačenim stepenicama, parkinzima i slično. Naravno, ne troše i ne zabavljaju se svi na isti način. Neko će izaći sa 5-6 maraka, popit će piće ili dva i opet će uživati u dobroj muzici i dobrom društvu, vratiti se pješke kući ili *skukati lov* za taksi sa nekim ko ide u istom pravcu, dok će neko potrošiti 100 puta više novca, jer ima i onih koji to mogu sebi priuštiti. No,

većina je mladih koji biraju kafiće u kojima je kafa još uvijek po cijeni od marku i po. Mada se kafa uveče i najmanje pije. Za one koji žele da se zabave za što manje novca, glavne opcije su kućne varijante derneka, već pomenuto okupljanje po parkovima ili, eventualno, izlazak u neku od birtija u ovom gradu.

... I DOĐI U KINO PRVI MAJ

Kad su u pitanju birtije u ovom gradu, sa dobrim sadržajem, niskim cijenama, dobrom zabavom i neizbježnim kockastim stolnjacima, najpoznatija je definitivno Kino Bosna ili bivši kino Prvi maj. Nalazi se na adresi Alipašina 19 i jedno je od kulturnih sarajevskih mjesta. Kroz ovo fantastično mjesto prošle su i još uvijek prolaze generacije mladih umjetnika i entuzijasta, a pored toga je i popularan ugostiteljski objekat, gdje su cijene pića veoma niske, a radno vrijeme je od ponedjeljka do subote, od 18 do 23 sata, a nekad i duže. Najluđi dan u „Bosni“ je ponedjeljak, kada se održava tzv. „Sevdah soiree“,

tokom kojeg u prepunoj sali tamburaši, tj. muzičari sa gitarom, harmonikom i tamburom šetaju između stolova i „časte“ goste poznatim sevdalinkama i starogradskim pjesmama. Ponedjeljkom se ovdje uvijek traži mjesto viška, što ne čudi s obzirom na superatmosferu, jeftina pića i raspevane muzičare, ali i goste. Pivo ovdje košta 2,5 KM, a bokal rakije se kreće 7-10 KM, u zavisnosti od vrste, npr. travarica je sedam, a višnja 10 KM. Čuli smo da su se znali dešavati manji incidenti u ovom prostoru, dolazilo je do tuča nekoliko puta, kažu više ranije nego sada, ali to i ne čudi puno s obzirom na njegovu prirodu.

Za ljubitelje pjevanja sa cijelim društvom, održavaju se Karaoke noći na par lokacija u gradu, a najpoznatije su u klubu Marquee, na Obali, i u Pro ROCK klubu Johnny, na Malti, i to petkom navečer. Ova dešavanja su zanimljiva velikom broju ljudi, a uz prigodne cijene pića, od kojih se najčešće prodaje pivo koje je ovdje tri KM za pola litra, ovi lokali petkom budu ispunjeni do zadnjeg mjesta. Na repertoaru imaju izbor domaćih i stranih pjesama raznih žanrova, pa se tako pjeva do ranih jutarnjih sati. Za neke veće incidente ovdje nismo čuli, a i kažu - ko pjeva, zlo ne misli.

ROCK AND ROLL U SARAJEVU

Novootvoreni Kaktus na platou Skenderije, zvani još i House of rock and roll, radi od četvrtka do subote i okupljalište je svih ljubitelja rock and rolla. Kako je nedavno otvoren, kažu da i nije bilo nekih belaja do sada, a kao jedan od rijetkih rock-klubova u Sarajevu zanimljiv je alternativcima, a imaju i večer kada se muzika sluša samo sa ploča. Pored Kaktusa, Underground je rock-club koji je jako popularan vikendom i čestim svirkama uvijek uspiju da napune prostor.

Za pivo od 0,5 litara ovdje treba izdvojiti 3,5 KM, a upućeni kažu da se prodaje u hektolitrima. Čuli smo i priče o navodnim problemima sa vlasnikom ovog kluba oko nagomilanih dugova, nakon čega je bivši uposlenik **Željko Živković** odlučio da pokrene vlastiti biznis pa je otvorio Kaktus. Mnogi posjetioци i Undera i Kaktusa su nam rekli kako im je ipak drago što se sve tako odigralo, jer sada imaju još jedno mjesto za izlazak po njihovom ukusu, pogotovo nakon što se nedavno zatvorilo kulturno rock and roll mjesto Babylon.

Za sve ljubitelje irske kulture tu je Celtic pub, koji je potpuno uređen u tom stilu, a i najpopularniji je po obilježavanju irskog praznika Saint Patrick's day 17. marta svake godine, kada je sve u znaku irske muzike, zelenog, irskog piva i zele-

Sreli smo i poznatog muzičara Elvira Lakovića Laku

ne odjeće.

Ispod Arhitektonskog i Građevinskog fakulteta nalazi se AG club, koji je preko dana mirno okupljalište studenata, a navečer se pretvara u živahni klub sa čestim rock i metal svirkama. Ovdje piva ide kao luda, a nerijetko dolazi do ispoljavanja nasilja, takozvanih šutki (Kada je muzika malo jača i življa, ljudi koji stoje naprijed guraju se međusobno - zna se da je taj prostor ispred bine rezervisan za to. Većinom je to potpuno

bezazleno, ne udaraju se šakama ili nogama ali desi se da neko padne ili da neko slučajno jače udari nekoga u zanosu.) koje su obilježje ovakvih svirki. Jednom prilikom sam i sama bila svjedok kako je mladić, u zanosu muzike i atmosfere, iz sve snage zamahnuo rukom u kojoj je držao staklenu kriglu i udario mladu rokerku u glavu. Rezultat svega bilo je puno krvi i neizbježnih par šavova, ali ljutnje u takvim situacijama nema, svi su svjesni u šta se upuštaju kada ulete u šutku.

PONEŠTO ZA SVAKOGA

Mjesta sa malo mirnijom, ali ugodnom atmosferom su jazz & blues klubovi, od kojih su najpoznatiji Pink Houdini i Club Monument. Pink Houdini je otvoren 24/7 i ulaz je besplatan, za razliku od Monumenta.

Cijene su blago povišene i pivo je od onih najmanjih od 3,5 KM pa nadalje. Konobar nam je rekao kako se pivo i najbolje prodaje, a poslije piva ovdje najbolje ide vino. Nisu imali većih incidenata osim jednog slučaja provale. Preljepi enterijer i odlične svirke petkom i nedjeljom često primame i poznate ličnosti. Kažu, najčešći gosti su **Tifa** i **Laka**. Laku smo i sreli. Bio je u društvu svoje ljepše polovine, koja je odbila da se slika uz komentar da su tajno zajedno. Laka je u svom stilu prokomentarisao: „Ako možeš da nas ne slikaš zajedno, mi smo ti tajno u vezi, ona udata, a ja oženjen.“

Za ljubitelje dobre svirke i City pub je jedan od izbora, i to srijedom i četvrtkom kada nastupaju većinom njihovi standardni bendovi, ali znaju ugostiti i popularna imena iz regiona. Ubjedljivo se najbolje prodaje pivo, a zatim jack (viski) i tequilla.

POVREMENI INCIDENTI SU NEIZBJEŽNI

Jedan od najpopularnijih klubova za ples je

PIĆE I PLESAČICE ZA ONE SA DUBLJIM DŽEPOM

„Cabaret Gentlemen's Club Cristal“ je otvoren prije par mjeseci u prostoru hotela „Holiday“ i kažu da je ovaj, inače prvi elitni noćni klub, obogatio noćni život u bh. prijestonici. Ustvari, obogatio je noćni život pojedinaca u ovom gradu koji su spremni izdvojiti veće sume novca da bi uživali u svemu što se nudi. „Cristal“ radi svakim danom od 21.00 do 5.00 sati, a da bi vas pustili unutra morate izgledati dotjerano i pristojno. Ulaz se naplaćuje 40 KM, za koje dobijete 40 „Cristalovih“ dolara, koje možete trošiti na piće ili djevojkama platiti ples. Za one sa dubljim džepom, boca šampanjca ovdje je 300 KM.

Cinemas Sloga, gdje se svakog četvrtka i petka održavaju partiji na kojima pola vremena svira bend, a u drugoj polovici se pušta moderna muzika. Ponedjeljkom je u Slogi Latino night, a nerijetko se organizuju koncerti i nastupaju muzičke zvijezde iz BiH i regiona. Cijene su pristojne i standardne, a atmosfera uvijek zagrijana. Tamo smo sreli **Dinu Š.** koji kaže da često dolazi ovdje i uvijek je zadovoljan muzikom i atmosferom, ali je u posljednje vrijeme više na oprezu zbog nekih dešavanja. Naime, nedavno su mu u Slogi u velikoj gužvi i uz prigušena svjetla ukrali mobilni, a nedugo nakon toga su ukrali i torbu njegovoj prijateljici. I to nije ništa neobično, dešava se svuda, ali posebno na mjestima sa više gužve, kao što je u bilo u ovom slučaju. Cheers je također jako popularno mjesto i svaki vikend je popunjen do zadnjeg mjesta. Konobare smo pitali za zanimljiva dešavanja u ovom lokalu, a oni su šaljivo prokomentarisali kako uvijek sve super prođe jer su vlasnici MMA borci **Denis i Dado Stojnić**, pa niko ne smije da pravi neke belaje. Pored Cheersa, oni drže i još nekoliko lokala u blizini, uključujući i novootvoreni Murphys. On je uređen kao irish pub sa modernom muzikom, a tamo se najviše piju viski i kokteli, komentariše nam jedan od konobara. Jedno od rijetkih mjesta koja rade do ranih jutarnjih sati je noćni club Podrum i tu imaju različite zabave sa raznim žanrovima muzike, ali većinom je to moderna dance muzika. Posljednjih par planiranih događaja u Podrumu nije održano, a pretpostavljamo da je zatvoren zbog pucnjave

koja se tu desila 21. marta. Ovdje je često atmosfera jako dobra i pleše se do zore, ali javna je tajna, ne samo za Podrum već i mnoge druge lokale koji rade do zore, da ovdje droge ima napretek, što i nije čudno s obzirom da ljudi počinju dolaziti tek oko 3.00 ujutru. Culi smo od nekih od gostiju i za slučaj koji se odigrao nedavno kada je *krupni* mafijaš, uz prijetnju pištoljem, od DJ-a tražio pjesmu ni manje, ni više nego od Lady Gage.

Club Pussy Galore ima tematske muzičke večeri i česte nastupe bendova i prava je lokacija za sve one koji traže dobru noćnu zabavu do ranih jutarnjih sati. Cijene su standardne, sa tim da imaju i happy hour laško u bocu 1+1 i to u periodu 16-22 sata i rakija 1+1, period 20-22 sata. Vikendom bude prepuno, tu često izlaze i turisti i svako veče se organizuje neki novi događaj tako da svako može naći nešto za sebe. Većinom nije bilo nekih posebnih incidenata ovdje, ali desi se ponekad da se popije malo više pa se neko *zakači*. Kako nam je rekao **Igor**, jedan od DJ-eva koji ovdje često nastupa, prije par dana desilo mu se da mu prijete zbog neispunjavanja muzičke želje, a u pitanju je bio poznati mafijaš. Osim ovakvih rijetkih, ovdje se nisu dešavali veći incidenti, ljudi koji ovdje dolaze su opušteni i veseli, željni dobre zabave i plesa do ranih jutarnjih sati.

OD ČARŠIJE DO ILIDŽE

Objekat Hacienda u srcu Čaršije, starog dijela Sarajeva, jeste klub i restoran za svako doba dana, a cijene su nešto malo skuplje i tu češće izlaze oni sa

MIJENJAMO DAN ZA NOĆ

Najburniji noćni život u glavnom gradu BiH vodi se za vrijeme Sarajevskog filmskog festivala. Tada Sarajevo postaje jedna od najtraženijih turističkih destinacija i ova najveća regionalna filmska smotra definitivno usija atmosferu. Popularna srbijanska glumica Mirjana Karanović je u jednom intervjuu za atmosferu u Sarajevu rekla da „tokom ovog

najvećeg regionalnog filmskog festivala grad doslovno procveta i sve što je lepo u njemu dođe do izražaja - šarm, duhovitost, ljudi, gostoprimljivost i to koliko Sarajevo ima zanimljivih mesta“. Koncerti započinju u ranim jutarnjim satima, od gužve se ne može proći, a na mnogobrojne sadržaje koji se nude teško je stići. Tokom svih noći Festivala glavni grad bukvalno ne spava.

malo dubljim džepom. Mogu sebi rezervisati i separe i naručiti tzv. brod, koji sadrži bocu votke i nekoliko red bullova i košta oko 50 KM. Naravno, ima i drugih kombinacija i drugih cijena. Često se u Haciendi mogu vidjeti i neke poznate ličnosti, a prošle godine je tu dolazio i Chris Brown, poznati američki pjevač.

Na mjestima poput poput Bazena, Barlottija, Bosne na Ilidži i slično, slušaju se narodnjaci i piju se, kako se to danas popularno kaže, potoci alkohola. Sreća za ljubitelje ovakve vrste

zabave su cijene, negdje i jeftinije od standardnih.

Sve u svemu, u Sarajevu zaista ima ponešto za svakoga i malo je mjesta koja svojim cijenama ograničavaju krug svojih gostiju. Nije neobično da dođe povremeno do nekih incidenata, ali dobre zabave ima napretek i u svim oblicima.

Turisti koji dođu u Sarajevo iz inostranstva, ali i iz drugih gradova širom Bosne i Hercegovine, većinom se oduševavaju, a i kada je u pitanju noćni život, većina mjesta u ovom gradu prilagođena je svačijem džepu. ●

BH POŠTA

Saborna crkva, Sarajevo

Svim pravoslavnim vjernicima u BiH upućujemo čestitke povodom pravoslavnog praznika Vaskrsa, sa željom da ga provedete u sreći i blagostanju.

Vaša Pošta
za sva vremena

Odaberite neke od prigodnih poklona iz naše ponude i uljepšajte dan dragoj osobi na: <http://shop.posta.ba>

Sve više pišem novih sevdalinki, sve v

BOŽO VREĆO, INTERPRETATOR SEVDALINKI

I muškarac sam i žena - stojim iza toga i na sceni i izvan nje

Umjetnik, interpretator i autor sevdalinki Božo Vrećo vrlo brzo je postao regionalna senzacija.

Odlikuju ga visok i mekan glas, upečatljivi scenski nastupi, a za naš magazin kaže da je „presudna mjera i u promjeni i u prilagođavanju, tek tada čarolija ne nestaje“. Autorsku pjesmu Lejlja posvetio je majci. Želja mu je da zajedno nastupa sa „jednim genijalnim muzičarem iz Irana“

1 Za vas se ne može reći da ste otmarena znali šta vas neodoljivo privlači i čime se želite bavite kad odrastete. Kada ste i kako otkrili sevdalinku?

- Sevdalinka se oduvijek slušala u mom porodičnom domu i negdje u meni je svaki taj tekst oduvijek budio pažnju, no poslije studija arheologije spoznao sam da je sevdah moj put i misija i odlučio sam se sa 27 godina baviti izričito sevdalinkom, prepustiti joj se posve i udahnuti neki novi život kroz nju, život koji mi pripada. Vjerujem da su me teško životno breme i ljubavne boli uvele u sevdah i to je, mogu slobodno reći, ljubav na prvi ispjevan stih.

2 Šta vas je toliko dirnulo u sevdahu?

- Upravo ono što me poistovjećuje sa likovima unutar pjesama - tuga, melanholija, neuzvrćena ljubav i čežnja. Ta tragedija koja govori o stradanju u ime ljubavi, za ljubav i uprkos svemu.

3 Može li se uopšte uživiti u sevdalinku bez zavidnog životnog iskustva, bez proživljenih ljubavi i razočarenja, uspona i padova?

- Vjerujem da može, ali je to aspekt glume. Za mene je to mnogo više, mnogo intimnije poimanje, to je svojevrsan monolog života i samim tim sve me jako dotiče i jako je povezano sa mojim unutarnjim bićem. I jednim i drugim, i muškim i ženskim, i zato je to posve nekontrolisana emocija koja vas nosi i kojoj se prepuštate...

4 Često ističete da potičete iz siromašne porodice. Da li je to imalo nekog uticaja da sevdalinku doživite na drugačiji način?

- Sevdalinka jeste gradska pjesma, ali sve više i sve snažnije vjerujem da je njen korijen, žila kucavica upravo bila u nekoj siromašnoj mahali, u nekom dvorištu ili bašči gdje je neko hizmetio nekom vlastelinu i svojim tananim glasom opjevao i unutraš-

iznenadilo?

- Zahvalan sam Bogu na daru, svim dragim ljudima koji me rado slušaju, pišu mi najdivnije poruke, obasipaju komplimentima, ali cijeli život sam upravo posvetio ovome, zato toliko ljudi i vjeruju u mene, moj rad i vole me. Presudna je i iskrenost i emocija, pored tog glasa koji miluje. Sve je bitno, sve je istinito i hrabro.

6 Kako bi glasila vaša definicija sevdalinke?

- Sevdalinka je pjesma o tužnom životu, samoći i uzdasima i moraš biti više od naratora da je ispričaš. Moraš biti onaj ili ona unutar priče, ona koja čeka dragog koji ne dolazi i onaj koji noćima sanja voljenu ko je više nema. Sevdah je, po meni, poseban način življenja sa boli, sa svom tom tugom, nešto poput

učenja Gurdjieffa (Georgies Ivanovich Gurdjieff) ...

7 Kojeg izvođača možete slušati satima?

- Ne slušam niti jednog satima, ali puno njih vrlo često i po nekoliko puta istu izvedbu. Selima Salihovića sazljuju, Hašima Muharemovića, Safeta Isovića, skoro sve snimke iz perioda 60-70-tih, Nadu Mamulu i još mnogo njih.

nji nemir, cijeli taj nesretni život ili barem san o dvoje zaljubljenih. Ja dolazim iz siromašne porodice, bogate onim najvrijednijim, ljubavlju, i to me i osnažilo i uvelo u sevdalinku. Zato svaki put kad pjevam, naprosto se osjeti ta tuga u mom glasu, u vizualnom izražaju, u pokretu, u dahu, jer sve to jeste i oduvijek jeste sevdah.

5 Vrlo brzo ste postali regionalna senzacija. Da li vas je i koliko to

više kreiram, sve više živim svoj život

8 Koga ste od legendi imali prilike upoznati?
- Tri divne: Zehru Deović, Bebu Selimović i Eminu Zećaj.

9 Kako je nastao ansambl Halka i kako ste se uvezali s obzirom da su članovi iz raznih bh. gradova?

- Sudbina, šta li je. Edvin (Hadžić, op. aut.) me čuo kako pjevam u Velikim Dairama, ispričao Dinu (Šukalo op. aut.), on me kontaktirao, potom smo se vidjeli i jednostavno osjetili da je to to. Naša priča i pravo vrijeme za naš izričaj u sevdahu. Kumovao sam imenu Halka, toj dobrodošlici svjetlosti na urdu jeziku, a po bosanski, tom magičnom krugu na kapijama, koji je nagovještavao i dolazak onih kojim se radujemo potajno. Ja sam se potom preselio u Sarajevo, svi drugi su bili već tu i ubrzo je došlo do suradnje sa produkcijskom kućom Gramofon, snimanja prvog albuma i naših prvih promotivnih koncerata, najprije na Ilidži, ljetnoj pozornici, pa onda širom BiH.

10 Da li ste imali priliku nastupati pred inostranom publikom i kako oni reaguju na sevdah?

- Ukoliko znate prenijeti emociju, možete pjevati na bilo kojem jeziku. To će dopirati do srca ljudi, rasplakati ih, osloboditi i osnažiti. Mi smo naišli na posebno oduševljenje od ljudi koji uopće ne razumiju naš jezik, i Francuza i Austrijanaca, ali osjete i svim srcem prihvataju to što im sa scene dajemo, pjesmu.

11 Porijeklom ste iz Foče. Koliko često tamo boravite?

- Da, mama i sestra su tamo i trudim se

da odem kad god mogu, dan-dva, puno mi znači njihova ljubav. Oduvijek.

12 Kada ste došli u Sarajevo, nastupali ste u ugostiteljskim objektima. Da li je to bio vaš izbor ili samo egzistencijalna nužda?

- Po prelasku u Sarajevo, htio sam nastupati samo u historijski bitnom bazarskom prostoru Velikih Daira, ne za novac, već samo za ljubav prema sevdalinci. Tako je i bilo. Par mjeseci sam nastupao tu i onda učinio logičan korak dalje, korak naprijed.

13 Posebni ste po tome što izvodite i muške i ženske sevdalinke. Kako se odlučite na tu ideju?

- Nisam se odlučio, to je dio mog izražaja. Ne želim zapostaviti niti jedan dio mene, mog bića i sve je spontano tako kako jeste. I muškarac sam i žena i stojim iza toga i na sceni i izvan nje.

14 Ko vam je najviše pomogao u afirmaciji?

- Dragi Bog kroz par dobrih ljudi, takvi se uvijek nađu, premda mislim da je ključno i biti, što kažu, u pravo vrijeme na pravom mjestu izgarati za to što želite, za umjetnost kao takvu.

15 Vaš styling je također osoben. Da li je to isključivo vaš izražaj ili imate i modne savjetnike?

- Najviše je to pitanje stila - ili ga imate ili ne. Ja jednostavno znam što trebam za određenu priliku i što mi stoji, a što ne. Nekad nisu ni novci presudni koliko izražen osjećaj za lijepo i ekstravagantno. Drugačije i posebno. Puno garderobe

dolazi skrojeno za mene iz Istanbula. Nešto sašije moja prijateljica dizajnerica Neira Sinanbašić, a kad sam inspirisan odnesem svoje šnitove i crteže krojačici i bude to moja osobna kreacija.

16 Čije kritike najviše cijenite?

- Ljudi koji žive umjetnost poput mene, moje porodice i dragih mudrih ljudi koji znaju dati savjet. Takvi se uvijek prepoznaju i poslušaju.

17 Može li se živjeti od sevdalinke?

- Može, ali bez sevdalinke ne može (smijeh).

18 Kako održavate glas?

- Ne pijem alkohol, ne pušim i ne pijem gazirano, to je uvijek dobar savjet.

19 Posljednjih godina je sve više mladih izvođača koji se trude da unesu nešto novo. Koga od te mlade garde naročito cijenite?

- Neću nikog posebno izdvajati, ali da sam podrška - jesam, posebno za one hrabre i one koji znaju iznijeti pjesmu na pravi način.

20 Stariji izvođači uglavnom ne gledaju blagonaklono na modernizaciju sevdalinke. Međutim, može li ova vrste muzike uopšte opstati bez prilagođavanja savremenim trendovima?

- Mislim da je presudna mjera i u promjeni i u prilagođavanju, tek tada čarolija ne nestaje. Sa jedne strane je tu dašak prošlosti, a sa druge dašak vremena u kojem živimo, potpuna harmonija ukoliko uspijete i onda sve zvuči tako kako treba.

21 Imate li još nekih interesovanja izvan svijeta muzike?

- Jako puno - slikanje, pisanje, dizajn... No sve su to moje meditativne forme i one koje upotpunjuju moju svestranost, usklađuju se sa mojim djelovanjem na polju sevdaha i nisu one koje isključuju jedna drugu i odvlače na stotinu strana. Sve je izbalansirano i jeste umjetnost življenja. Sve više pišem novih sevdalinki, sve više kreiram, sve više živim svoj život. U tome i jeste poenta, živjeti svoj život.

22 Kako ide prodaja albuma *Moj sevdah, koji je objavljen početkom godine?*

- Jako dobro, evo kucnut ću o drvo za to. Prvi tiraž je rasprodat, u štampi je drugi tiraž i do sada sve kritike su mahom pozitivne i hvalospjevi. To mi jako puno znači za daljne stvaranje.

23 Moram vas pitati koju numeru najradije izvodite?

- Lejliju sa solo albuma, a sa Halkinog drugog album *O Ljubavi* najviše volim *Koliko su teška tuđa milovanja*. Obje su moje autorske i posebno sam vezan za njih.

24 A koja je najzahtjevnija?

- A koja nije? Sve što su zahtjevnije meni su slađe i iza-zov. Ja volim težak i jezgrovit repertoar, zato to i jeste sevdah, a ne tralala pjesmuljci.

25 Koliko se često poklapa ukus publike i vas kao izvođača?

- Svi koji dođu na naš koncert ili moj solo, već znaju kako to zvuči i kakav je repertoar, no divno je kad oduševite i mimo očekivanja, kad iznenadite, kad inspirišete da dođu ponovno. Mislim da je sinergija presudna za baviti se sevdahom.

26 Kako najradije provodite slobodno vrijeme?

- Čitam, pišem, kuham, crtam, upjevavam se, šetam, planiram putovanje i štedim za Maroko već duže vrijeme jer uvijek nešto prevagne i tako. Uglavnom stvaram i volim.

27 Odakle crpите inspiraciju?

- Najčešće iz sebe, a onda potom i iz svega što pronadēm u pisanoj formi, u antikvarnicama, iz knjiga, fotografija, starih biografija i pisama, ljudi koje upoznajem. Skoro sam dobio od drage prijateljice komad nakita koji je pripadao nomadskom plemenu *Afghan Kuchee* i to je bilo dovoljno da napišem novi tekst.

28 Šta smatrate svojim najvećim vrlinama?

- Istrajnost, iskrenost, vjernost, posvećenost.

29 A manama?

- Plahovitost.

30 Imate li želju sa nekim zajedno izaći na binu?

- Da, sa jednim genijalnim muzičarem iz Irana, ali možda mi se i ostvari želja. Poslao sam mu albume i ja vjerujem da je sve moguće ukoliko jako i svim srcem želite.

31 Na čijem ste koncertu bili posljednji put?

- Uh dugo nisam, ali hoću. Spremam se za tango noć u Narodnom.

32 Uprkos velikom uspjehu i odličnim kritikama, vjerujem da ima i onih negativnih komentara. Koliko vas pogađaju zli jezici?

- Nimalo, rekoh u nekom skorijem intervjuu za jedan list, tek kad oguglate na zle jezike, tek ste onda jaki i svoji i spremni da date svoj maksimum, bilo čime da se bavite.

33 Na šta nikada ne žalite potrošiti novac?

- Na parfem. ●

PROVELI SMO DAN SA TOMISLAVOM SPAHOVIĆEM, BORCEM MMA

Ne postoji novac zbog kojeg bih u ring ušao protiv prijatelja

Nadimak The Beast / Zvijer, koji su Tomislavu Spahoviću dale klupske kolege na početku karijere, očigledno nije slučajan. Postigao je impresivne rezultate i jedan je od najboljih boraca MMA u BiH i među tri najjača poluteškaša na svijetu. Kaže da ima jako visok prag tolerancije i da nema kratak fitilj

➤ PIŠE: Zdravko Čupović zdravko@startbih.info

i Mevludin Mekić mevludin@startbih.info

Ime Tomislava Spahovića, borca mješovitih borilačkih vještina (MMA - mixed martial arts), već godinama je prepoznatljivo i poštovano ime u svijetu okršaja koji se još uvijek nazivaju sportom, ali su na samoj granici realnih borbi u kojima se, pojednostavljeno govoreći, respekt zaslužuje batinama. Kako zadavanjem, tako i podnošenjem udaraca. Pravila MMA borbe su tako koncipirani da omogućuju maksimalno približavanje uvjetima realne borbe – puni kontakt, a

minimalna zaštita.

KRV I ZNOJ, SAMO SUZA NEMA

Tomislav se u jednoj od sarajevskih teretana, gdje smo ga čekali, pojavljuje u dogovorno-

I DO MILION PO BORBI

Iako se ovim sportom bavi zbog ljubavi, kvalitetni borci mogu očekivati i adekvatnu finansijsku kompenzaciju.

- U ovom sportu ima novca za dobre borce i one koji idu ka vrhu. Na početku karijere sam uglavnom bio u minusu i finansirao se vlastitim sredstvima, pošto sa bratom imam taksi firmu. Kada sam se izgradio, došao sam na pozitivnu nulu, a sada sam već u plusu. Zarade po borbe se kreću u rasponu od 500 pa do milion eura, tako da se ne može reći nešto konkretnije o cijenama

- kaže Spahović.

O njegovoj karijeri posljednjih šest mjeseci brigu vodi Orsat Zovko, menadžer iz Zagreba.

- On je osoba s odličnim kontaktima u svijetu MMA, tako da mi sada na najbolji način vodi karijeru. To mi je posljednjih godina nedostajalo. On ugovara borbe, termine, organizaciju, novac... Moje je samo da se pripremam za borbe - ističe Tomislav i dodaje da zbog poznate ekonomske situacije u BiH ima samo dva sponzora, Progym fitness i Muscle Freak protein shop.

REPORTAŽA

reno vrijeme. Bilo je vrijeme njegovog prvog jutarnjeg treninga. Već na prvi pogled izgleda kao elementarna nepogoda. Zastrašujuća masa napregnutih mišića čiju eksplozivnost ne može sakriti ni trenerka dugih rukava, u kojoj se pojavio. Teško je i zamisliti dovoljno snažan opijat koji bi prosječnog čovjeka mogao natjerati da sa njim nešto raspravi *jedan na jedan*. Nadimak **The Beast** / **Zvijer**, koji su mu dale klupske kolege na početku karijere, očigledno nije slučajna.

Međutim, stisak ruke prilikom upoznavanja je blag, kao neko ohrabrenje pred ostatak dana koji ćemo provesti sa njim. Više nas iznenađuje nešto drugo. Izuzetna komunikativnost, riječitost i smirenost sa kojom Tomislav govori o svom nemilosrdnom zanimanju.

Svojevremeno je **Winston Churchill**, u svom prvom premijerskom govoru, Britancima pred bitku za Ostrvo ponudio *krv, znoj, suze*, a u svojim bitkama i Tomislav sam sebi nudi nešto slično.

- Itekako toga ima kod mene. Znoj i krvi ima jako puno. Pripreme su obično puno teže jer tokom njih dobijem puno više udaraca nego u samoj borbi. Ali što je priprema bolja, lakša je borba. Samo suza nema, nisam takav tip - uz osmijehom otvara razgovor naš sagovornik.

Da bi se uspjelo u ovom sportu neophodan je vojnički režim i način života koji podrazumijeva neke navike koje vremenom postaju rutina.

- Svaki dan mi počinje isto.

Ovo je vojni život, uz velika odricanja i puno discipline. Svako jutro se budim u sedam sati. Odmah idem u kuhinju, omiljeni dio kuće, pripremam protein shake, unesem još neke neophodne suplemente za naporan trening koji slijedi, nakon čega ide doručak - govori Spahović.

Umjesto očekivanih bar dvadesetak jaja u tavi kojima započinje dan, jutarnji obrok je iznenađujuće skroman, u šta u prvi mah vjerujemo k'o u Popajev špinat, pogotovu s obzirom na to da smo razgovarali baš 1. aprila.

- Nije šala. Svaki dan mi je isti doručak, a on se sastoji od zobnih pahuljica, dvije banane, jedne jabuke i šake badema. Nakon toga malo vremena posvetim djeci, a onda pripremam stvari za trening koji počinje u 10 ili u 11 sati, a kako on izgleda vidjet ćete i sami - ozbiljan je Tomislav.

Potom nam otkriva i ostale nutricionističke tajne.

- Poslije treninga pijem suplemente za oporavak. Ručak je uvijek u 14 sati jer sam tako isprogramiran. K'o Spartanac. Ručak mi se sastoji od 70 posto ugljikohidrata i 30 posto bjelancevina. To znači da je to najčešće pasta, riža, krompir, sa crvenim ili bijelim mesom ili ribom. Količinski ne jedem mnogo, ali jedem češće. Već u 16 sati imam manji obrok u vidu dvije banane, jabuke, protein shakea, šake badema ili grožđica. Nakon toga se odmaram, provodim vrijeme sa porodicom i pripremam za večernji trening, koji počinje relativno kasno, u 21 sat. Meni to odgovara jer su mi borbe najčešće baš u tom terminu pa sam tako i prilagodio metabolizam. Trening traje do 23.30,

Sa Igorom Pokrajcem i Arlisom Nišićem

▶ IZDVOJIO BIH POTURKA I MEKIĆA

Sastavni dio priprema su sparing partneri, a Tomislav se tu najviše oslanja na prijatelje, za koje tvrdi da mu uvijek izlaze u susret, poput: Berina Balijagića, Alena Dolićanina, Ermina Hodžića, Dževada i Dženana Poturka, Elvira Mehića, Ibri

Miladina, Slobe Klačara, Haruna Sadikovića, Rijada Dedejića...

- Kada je pak riječ o rezultatima naših sportista iz ovih borićkih sportova, iako je to teško porediti, zbog postignutih rezultata bih izdvojio Dževada Poturka i Amela Mekića - kaže Spahović.

najduže. Potom uzimam suplementaciju, a onda lagana večera, obično neko povrće sa malo ugljikohidrata, pa spavanje. Kod mene nema gledanja televizije do duboko u noć - sumira Spahović svoju svakodnevnicu.

OD OCA IZE NASLIJEDIO SNAGU

Razgovor uskoro prekida kondicioni trener Slobodan Klačar, koji našeg sagovornika podsje-

ća da počine trčanjem na traci.

- Prema sedmičnom rasporedu, jutros imamo trening aerobnog režima visokog intenziteta gdje će raditi deset aerobnih intervala po minutu. Danas ćemo raditi

i na fleksibilnosti i snazi trupa. To je strašno zahtjevno iako to možda nekome ne zvuči tako - opisuje nam plan treninga Klačar koji Spahoviću kondiciju nabija posljednje dvije godine. Pojašnjava nam da je svaki trening drugačiji. Jedan je baziran na kondiciji, drugi na mišićnoj izdržljivosti, opštoj snazi, koordinaciji...

U međuvremenu, Spahovićeva oprema već polako mijenja

ća da je vrijeme da se majica natopi znojem.

Nakon presvlačenja i razgibavanja, trening

boju, a trening se zahuktava.

Nemoguće je ne primijetiti njegovu nevjerovatnu fokusiranost na svaku vježbu pa se stiče utisak da nas u jednom trenutku više uopšte ne primjećuje iako se nalazimo tik pored njega. Pitanja stoga ostavljamo za poslije, dok on u nizu ponavlja vježbe istezanja i trčanje na traci. Trening je gotov u podne, a nakon tuširanja, prateći dnevnu rutinu, sat vremena do ručka naš sagovornik uvijek odvađa za sok ili čaj sa prijateljima, što nam je prilika da na miru saznamo nešto više o ovom sve popularnijem sportu, ali i o životu vrhunskih boraca.

- Ovo je pomalo dosadan život za mnoge, ali tako žive skoro svi borci. To je moj >

▶ REKORDI NA TEGOVIMA

Mjerenje bicepsa i drugih mišića ga, kaže, nikada nije zanimalo jer nije bodibilder pa tačne mjere i ne zna, ali zato zna vlastite rekorde kada su u pitanju najvažnije vježbe snage.

Iz benča mu je rekord 245 kilograma, na čučnju 260, a na odvajanju 265 kilograma, što je impresivan rezultat s obzirom da sam teži oko 95 kilograma.

TEŠKI UDARCI

Ukoliko se zada na pravo mjesto, svaki udarac je težak, ali neki su ipak teži od drugih.

- Nokautirat se može udarcem u glavu i u jetru. Ima i prekida borbe kada vam pukne mišić ili kada vas protivnik više puta udari u isto mjesto, ali to je tehnički nokaut - kaže Spahović.

život i ja to volim. Noćnih izlazaka tokom priprema nema, ali ni generalno ih ne volim jer se to ne uklapa u moj način života. Izađem samo ponekad. Sve ovo odricanje meni jeste vrijedno, ali mi se desilo par puta u pripremama, kada mi je bila puna kapa svega, da sjednem umoran poslije treninge i zapitam se da li mi to sve treba. Ali to je samo jedan kratki trenutak jer ja ne mogu zamisliti život bez ovoga. Ja ovo ne treniram zbog novca već zbog ljubavi. Zbog novca bih trenirao fudbal - govori nam Tomislav uz napomenu da u svemu ima veliku podršku porodice:

- Čak ni supruga i mama nemaju strah kada se borim jer imaju veliko povjerenje u mene. Otac Izo, od koga sam genetski naslijedio ovoliku fizičku snagu, mi je čak rekao da bi se on bavio ovim sportom da je postojao u njegovo vrijeme. Od početka karijere Tomislav je član domaćeg kluba *Pretorian*, u kojem, kako nam kaže, planira i završiti karijeru. Ipak, da bi napredovao redovno posjećuje kampove u inostranstvu.

- Danas postoji puno kampova i

MIRKO JE LEGENDA

O Mirku Filipoviću, kao najpoznatijem fajteru s ovih prostora, naš sagovornik ima samo riječi hvala.

- Mirko je legenda i za njega svi znaju. On je ikona ovog sporta kojem skidam kapu. Treninzi sa njim i poziv u njegov trening kamp da mu pomažem je veliko priznanje i čast. Imamo odličnu

saradnju - kaže Tomislav i ponavlja da, iako ga to često pitaju, ne postoji novac zbog kojeg bi u ring ušao protiv prijatelja: - Čak i da uskoro ne završava karijeru ne postoji novac zbog kojeg bih se borio protiv prijatelja poput njega ili Igora Pokrajca, sa kojim također treniram iako me to često pitaju.

Mirko "Cro Cop" Filipović

organizacija MMA. Sport je puno napredovao. Mogu, međutim, izdvojiti dvije škole na Floridi, koje ću uskoro posjetiti, a to su American Top Team i American Kickboxing Academy, gdje treniraju i Daniel Cormier i Cain Velasquez, borci koje izuzetno cijenim jer su hrvači poput mene i imamo sličan stil borbe. Inače, moj adut je prije svega hrvanje, borba u parteru i fizička snaga. Mogu slobodno reći da sam po pitanju fizičke snage među tri najjača poluteškaša na svijetu. Ali mjesta za napredak uvijek ima i uvijek će biti u svim segmentima - kaže Tomislav.

POČINJE SUDAR TITANA

U dosadašnjoj karijeri borca MMA Spahović je ostvario sedam pobjeda i četiri poraza, uz jednu diskvalifikaciju. Udaraca se, međutim, nije naprimao.

- Batine u borbi nikada nisam dobio. Moja četiri poraza sa početka karijere su rezultat moje nepažnje jer sam gubio polugom ili gušenjem. To sam neiskustvo skupo platio, ali te greške više neću praviti. Najkraća borba je trajala

oko 70 sekundi, a najduža je bila tri cijele petominutne runde poput ove posljednje borbe - tvrdi naš sagovornik koji dodaje da do sada srećom nije imao težih povreda iako je u posljednjoj borbi, uprkos pokidanim ligamentima lijevog koljena, nastavio meč od tri runde i na kraju slavio. Sat pokazuje da se bliži vrijeme ručka, odmora i druženja sa porodicom, a nastavak razgovora slijedi pred večernji trening u Zetri.

Za razliku od jutarnje kondicije, drugi trening je rezervisan za tehniku. Hrvanje, jiu-jicu, kick-box, parter, standup... sve su to elementi borbe koji se svakodnevno uvježbavaju. Ovo večer akcenat je bio na hrvanju i parteru, a sparing partner je ponovo bio Klačar. Nakon razgibavanja i istezanja, pali se štoperica i počinje sudar titana. Dvadesetak minuta se vjež-

O ŽESTOKIM MOMCIMA I PROVOKATORIMA

Na pitanje o tome sjeća li se posljednje ulične tuče, Tomislav odgovara da je to bilo jako davno, a i kad god se dešavalo uvijek je bilo radi nekoga drugog.

- Nikoga ne smatram ni žestokim momkom ni mangupom pa i nemam takvih problema. Imam jako visok prag tolerancije i nemam kratak fitilj. Ne volim dokazivanje na ulici, ali ako sam baš primoran naravno da ću se braniti. Takav sam i u borbama. Ne volim verbalne ratove. Kada sam se borio sa Christophom Meyerom, u Amsterdamu, on mi je na vaganju i upoznavanju nešto kao prijeto i psovao, ali sam ga ignorisao. Sve što imam reći, kažem u ringu. Naravno, nokautirao sam ga. Bez obzira što se neke stvari rade zbog showa i spektakla, uvijek ima boraca koji su stvarno provokatori. Inače, psihička stabilnost je mnogo bitna i da bi trenirao i borio se i opstao. Fokus mora biti maksimalan. Pred borbu me ništa ne može izbaciti iz takta. Mogu bombe padati pored mene, ali ništa me ne može poremetiti. Samo mislim na borbu i pobjedu - tvrdi Spahović.

Nakon razgibavanja i istezanja, pali se štoperica i počinje sudar titana. Sparing partner je Slobodan Klačar

ba samo udaranje ramenima. Tupi udarci odzvanjaju salom, što zvuči kao pomjeranje tektonskih ploča, a od njihove siline čak se i mi kao posmatrači instinktivno hvatamo za rame. Tek se sada oslobađa ogromna energija i snaga kompresovana u mišićima. Nakon odvaljivanja ramena, slijedi borba u parteru. Traži se najbolji položaj, izbjegava poluga i gušenje dok se pod njima uvija stručnjaka. Nakon kraće pauze, ide ponovo sve ispočetka. Znoj lije, sve se teže diše, a od udaraca i tijela postaju sve modrija. Poslije dva sata, možemo slobodno reći prave borbe, trening se završava, a Tomislav se okrepljuje shake-om prije lagane večere koja ga oko ponoći čeka kući. Sve ovo Spahović će već sutra ponoviti, a intenzitet će biti sve jači i jači kako se približava 15. maj,

Niz nesretnih okolnosti

Pad Airbusa A320 kompanije Germanwings 24. marta je najveća avionska nesreća u Francuskoj u posljednjih 40 godina. U avionu su bila 144 putnika i šest članova posade i niko nije preživio. Samo u posljednjih deset godina u svijetu je bilo čak stotinjak avionskih nesreća u kojima je život izgubilo na hiljade ljudi. Izdvojili smo neke od avionskih nesreća koje su se desile tokom prošlog i ovog vijeka

1. HINDENBURG 1937.

LZ 129 Hindenburg bio je veliki njemački komercijalni putnički cepelin, vodeći zračni brod u klasi Hindenburg. Bio je najduži u klasi letećih naprava, dugačak 245 m, što je otprilike dužina tri mlazna aviona. Projektiran je i izgrađen u kompaniji Zeppelin (Luftschiffbau Zeppelin GmbH). Poletio je 4. maja 1937. godine iz Frankfurta, sa 36 putnika i posadom od 61 člana. Let je kasnio zbog oluje kod Lakehursta, američke zrakoplovne baze koja je služila kao zrakoplovni terminal u New Jerseyu. Sletio je na terminal Lakehurst 6. maja oko 19.00 sati, a nakon 25 minuta užad sa privezišta su se otrgnula, Hindenburg se počeo okretati, buknuła je vatra na gornjem dijelu cepelina. Srušio se na zemlju i u potpunosti izgorio u roku od jedne minute. U nesreći je poginulo trideset i šest osoba.

2. NAJVEĆA AVIONSKA NESREĆA U ISTORIJI AVIJACIJE

Dogodila se 1977. na Tenerifima, kada su život izgubila 583 putnika, a samo je 61 uspio preživjeti. Nesreća se dogodila u aerodromskoj luci Los Rodeos, kada se boeing 747 nizozemskog KLM-a, prilikom uzlijetanja, brzinom od 250 km/h zabio u Pan Amov boeing 747 koji se još uvijek nalazio na pisti. Nesreća se,

kako kažu, kao i svaka druga, dogodila spletom čitavog niza nesretnih okolnosti: loše komunikacije između posade aviona i kontrole letenja, velikog autoriteta kapetana posade u pilotskoj kabini koji nije slušao upozorenja saradnika (jedan od njih je pitao: *Imamo li mi uopšte dopuštenje za polijetanje*, kapetan je samo nešto promrljao, nešto kao: *Gledaj svoja posla*), kašnjenja zbog kojeg se žurilo, ali i punog spremnika goriva KLM-ov aviona.

3. MEHANIČKI KVAR NAKON 12 MINUTA LETA

Po broju žrtava slijedi nesreća iz 1985. godine, kada je japanski avion boeing 747SR udario u planinu Fuji, pri čemu je 520 ljudi poginulo. Preživjela su samo četiri putnika. Konkretno, dana 12. augusta avion je poletio na svoju uobičajenu rutu i nakon 12 minuta pretrpio je mehanički kvar, a 32 minuta kasnije udario je u dva grebena.

4. LETJELI SAMO POLA SATA

Nesreća se dogodila na letu iz SAD za Pariz, 17. jula 1996. godine, pola sata nakon uzlijetanja širokotrupnog putničkog mlažnjaka avioprevoznika Trans World Airlines sa aerodroma J. F. Kennedy, u New Yorku. Poginulo je svih 230 putnika i članova posade. Interesantno je da su istražitelji naknadno otkrili sličnosti

između ove i avionske nesreće koja se desila dvije godine kasnije, 2. septembra 1998. godine: oba su aviona uzletjela sa JFK aerodroma u New Yorku, oba su se srušila u srijedu, oba imala početak leta u isto vrijeme, oba su letjela na relaciji iznad Long Islanda i oba su prijavila probleme u istom vazдушnom prostoru.

5. PALI NA ČETVRT QUEENSA

Putnički avion American Airlinesa, na redovnom letu broj 587 za Santo Domingo, srušio se 12. novembar 2001. na stambenu četvrt u Queensu (New York), samo nekoliko kilometara od ruševina Svjetskog trgovačkog centra. Poginulo 260 putnika sa posadom i pet ljudi na zemlji.

6. IZGINULI IRANSKI VOJNICI

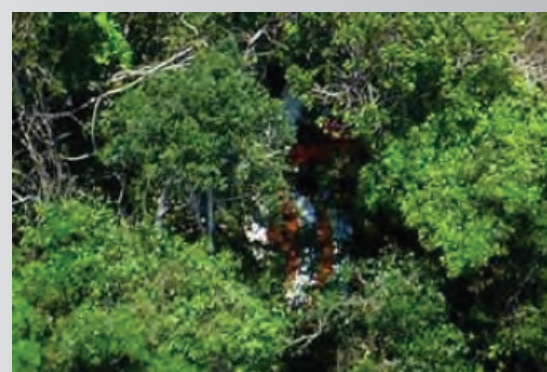

Avion iranskog vojnog vazduhoplovstva srušio se 19. februara 2003. godine u planinama te zemlje. U avionu su bili članovi Islamske revo-

lucionarne garde te pripadnici iranskih oružanih snaga, koji su bili u nepoznatoj misiji. Avion je završio u podnožju planinskog terena u blizini Kermana, a niko od 275 ljudi u letjelici nije preživio. Službeni izvještaj kazuje kako je avion pao zbog lošeg vremena i pilotske greške, ali je organizacija, koja se naziva Gardom Abu-Bakra, preuzela odgovornost za katastrofu.

7. NESTALI U PRAŠUMAMA AMAZONIJE

Avion boing 737, brazilske aviokompanije, nestao je 30. septembra 2006. godine iznad prašuma Amazonije. Poginulo je 155 putnika i članova posade. Brazilsko ratno vazduhoplovstvo je poslalo pet aviona i tri helikoptera za opsežnu akciju potrage i spašavanja. Čak 200 osoba je bilo uključeno u potragu, među njima i grupa Kayapó, koja dobro poznaje prašumu.

8. PREBRZO SLIJETANJE U SAO PAOLU

Svih šest članova posade i 181 putnik poginuli su 17. jula 2007. godine na aerodromu Sao Paulo, Brazil, kada je avion iskliznuo sa piste. Slijetao je većom brzinom od dozvoljene, izletio sa piste i udario u skladište. Poginulo je još 12 osoba koje su se našle na putu avionu.

9. NESTALI U ATLANTIKU

Air France let 447 je bio na međunarodnoj putničkoj liniji ove francuske aviokompanije koji je poletio sa aerodroma Galeao u Rio de Žaneiru, Brazil, i uputio se prema aerodromu Šarl de Gol u Parizu, u Francuskoj. Avion je nestao nad Atlantskim okeanom 1. juna 2009. godine, sa 228 osoba, tj. 216 putnika i 12 članova posade. Do 13. juna u okeanu je pronađeno 50 tijela nastradalih putnika.

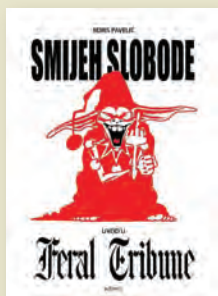
10. KOBNI 8. MART 2014.

Avionska nesreća koja je još uvijek misterija desila se kada je avion Malaysia Airlinesa, u kojem je bilo 239 putnika, nestao na putu iz Kuala Lumpura za Peking i do danas nije pronađen. Malezijska vlada je, prilikom obilježavanja godišnjice od ove nesreće, objavila da je baterija instrumenta crne kutije, koja pod vodom šalje signale u slučaju pada, iscurila i to više od godinu dana prije nego se nesreća dogodila! Ovim su očito dali odgovor na pitanje stručnjaka koje su od nesreće uporno postavljali, a to je: kako je moguće da uređaj ULB, iz crne kutije, koja bilježi veliki broj avionskih parametara i čijom se analizom može zaključiti šta je dovelo do nesreće, nije poslao ultrasonični signal u slučaju pada aviona u more?

Knjiga: „Smijeh slobode - uvod u Feral Tribune“ POSVEĆENA SVIMA ONIMA KOJI SU GA ČITALI I VOLJELI

Sa prvim danima aprila svjetlo dana je ugledalo drugo i dopunjeno izdanje knjige **Borisa Pavelića** „Smijeh slobode - uvod u Feral Tribune“.

- Feral Tribune su bile najhrabrije novine od osamostaljenja Hrvatske, a i ranije - od 1983. suprotstavljale su se socijalističkoj rigidnosti. Unatoč svemu tome, sedam godina nakon što su se ugasile (2008), o njima vlada potpuna medijska i institucionalna šutnja, što je sramotno i mora se promijeniti. To je i bio moj glavni motiv u pisanju knjige koja je posvećena svima onima koji su čitali Feral i koji

su ga voljeli, ali i onima koji ga nisu voljeli, a možda najviše onima koji ga nisu ni poznavali. A sami feralovci su iz knjige saznali dosta toga novoga, mnoge se stvari i zaborave, razgovarao sam sa mnogim ljudima, ima tu informacija ne samo iz Ferala nego i iz drugih medija. Želio sam kroz Feral kontekstualizirati vrijeme ili, obratno, kroz vrijeme kontekstualizirati Feral - rekao je Pavelić na zagrebačkoj promociji.

Autor Boris Pavelić, novinar i komentator Novog lista, radio je i za brojne hrvatske i medije iz drugih zemalja. Zlatnim perom Hrvatskoga novinarskog društva nagrađen je 2002. za reportažu.

Feral je dobio više nagrada nego cjelokupno hrvatsko novinarstvo u cijeloj svojoj historiji i proglašen je najboljim satiričkim listom u svijetu.

Promocija ovog vrijednog štiva za BiH desit će se u Banjoj Luci, u organizaciji portala Buka.

PREPORUKE

**SINAN
ALIMANOVIĆ,
MUZIČAR,
KOMPOZITOR
I PROFESOR**

Knjiga: *Ljubavne pjesme*, autor **Rabindranath Tagore**. Pjesme ovog indijskog pjesnika su najljepše ljubavne pjesme koje sam do sad pročitao.

CD: *Kind of Blue* **Milesa Davisa** - kultni nosač zvuka koji svaki umjetnik i ljubitelj dobre muzike mora preslušati.

Pozorišna predstava: *Gospođa ministarka*. zbog satire i aktualnosti problematike ovog Nušićevog djela.

Film: *Let iznad kuka-vičjeg gnijezda* u režiji **Miloša Formana**. Godine 1988. sam se vidio sa njim u Pragu, kad sam bio gost njihovog orkestra. Sjedili smo u kafani *Dobri vojnik Švejk*: **Vaclav Zahradnik**,

Miloš Forman i ja. Tom prilikom pitao sam ga ko je onaj Indijanac što je pobjegao iz ludnice, a Miloš mi je odgovorio da Indijanac predstavlja njega: pobjegao je iz Cvokarne (ludnice), odnosno tada Čehoslovačke za Ameriku.

Web-strana: Ništa mi sad ne pada na pamet.

Aprilski repertoar scene MESS Mjesec pozorišnog svjetla

Aprilski repertoar Scene MESS Internacionalnog teatarskog festivala MESS, publici će predstaviti šest predstava nastalih u koprodukciji sa domaćim i evropskim teatrima. Sukupno osam igranja, predstave će biti izvedene u Sarajevu, Konjicu i Pisi u Italiji, a repertoar će otvoriti premijerno izvođenje predstave *Brašno u venama* **Borisa Liješevića**, u Sarajevskom ratnom teatru u srijedu, 8. aprila u 20 sati. Nastavljajući tradiciju promovisanja svih pozorišnih zanimanja, april će se obilježiti kao mjesec pozorišnog svjetla. U okviru aprilskog repertoara, Scena MESS će se, pored spomenute premijere,

predstaviti i sa predstavom *Jesus*, u izvedbi Babilonia Teatri iz Italije, koja igra u Pisi 10. 4., dok će sarajevska publika 16. aprila imati priliku ponovo pogledati predstavu Pozorišta mladih *Gospodin Jastuk*. Predstava *Još jedno pismo preko Crvenog krsta*, nastala u koprodukciji SARTR-a i Scene MESS, predstaviti će se na Festivalu glumca u Konjicu 27. aprila, a isto veče će se pred publikom u Kamernom teatru 55 igrati *Koncert ptica*. Kraj mjeseca obilježiti će još jedno igranje sad već kulturne predstave SARTR-a, Scene MESS i Fondacije **Karim Zaimović** i WARM Centra, *Tajna džema od malina*, 30. aprila.

„BEERAM SARAJEVO“ PO ČETVRTI PUT

Četvrtu godinu zaredom, **Sarajevo Beer Festival (SBF)** od 29. do 31. maja donosi atmosferu za pamćenje ljubiteljima i degustatorima piva i muzike. Iako tako mlad, SBF već je postao tradicionalan i prepoznatljiv dio kulturno-zabavnog života bh. prijestolnice. Tokom proteklih godina, ova manifestacija visoke produkcije i masovnosti poprimila je i karakter dobre turističke ponude grada Sarajeva. Želja organizatora je da

se omasovi posjeta iz susjednih zemalja, tako da se ovogodišnji SBF oglašava pod sloganom *Beeram Sarajevo*. Četvrti SBF će, tokom trodnevnog programa, posjetiocima otvorenog klizališta Zetra, ponuditi najkvalitetnije domaće i strane pivarske brendove, odlične koncerte, nagradne igre, zabavna takmičenja. SBF okuplja samo najbolje izvođače iz regije, tako da ove godine nastupaju:

29. 5. - **Jinx, Crvena jabuka, Partibrejkersi**

30. 5. - **Pochko & New Primitives, Dječaci, Bajaga**

31. 5. - **Tanja Jovičević EX Oktobar 1864 i Van Gogh**

Jednodnevne ulaznice su dostupne po cijenama od 10 KM, trodnevni paketi po cijenama od 20 KM, a svi posjetioci će moći svaki dan besplatno ući do 18 sati.

Ulaznice se mogu kupiti putem portala e-Kupon.ba.

O DOLASKU JEVREJA NA BALKAN, I DIO

Balkan je kolijevka velikog evropskog jevrejstva

Uništenje Drugog hrama i egzodus 70.

Jevreji su na Balkansko poluostrvo došli kao kolonisti poslije razaranja Drugog hrama 70. godine n. e., a zatim poslije ugušenja ustanka Bar Kohbe 140. godine. Podaci o dolasku Jevreja u Bosnu nalaze se u Sarajevu i Mogorjelu kod Čapljine, spomenici iz drugog, odnosno 4. stoljeća, koji to potvrđuju. Lavoslav Šik je najbolji poznavalac istorije Jevreja jugoslovenskih zemalja

PIŠE: Eli Tauber

Istorija Jevreja u Bosni ne počinje sa dolaskom Sefarda na Balkansko poluostrvo, izgonom iz Španije 1492. godine i potom iz Portugala 1496.

godine, „njihovim postepenim naseljavanjem u Sarajevo iz Dubrovnika, počev od 1541. godine“. Samuel Elazar smatra da danas „možemo da stvorimo sasvim drugu predodžbu o prisutnosti Jevreja u Bosni i Hercegovini... jasno je da su Jevreji davno prije dolaska Hrvata i Srba u svoju novu domovinu, nastanjivali ove krajeve“. Prema pronađenim arheološkim dokazima postojanja Jevreja na Balkanu, dolazimo do

zaključka da su oni prvi evropski Jevreji, „drugim riječima to znači, da je Balkan kolijevka velikog evropskog jevrejstva... Tu su Jevreji trgovali žitom, uljem, vinom i kožom, čega je već u ono vrijeme bilo u znatnim količinama u našim krajevima. A naročito ih je privuklo rudno bogatstvo našega Juga, gdje se u ono vrijeme eksploatisalo srebro i zlato.“

Cijeneći svoju višestoljetnu istoriju na >

balkanskom tlu, Sefardi su prije Drugog svjetskog rata, u zgradi Sefardske vjeroispovjedne opštine, osnovali mali muzej. U to vrijeme predsjednik zajednice bio je dr. Samuel Pinto. Poslije Drugog svjetskog rata, vjerovatno u želji da nastavi započeti posao, on počinje da prikuplja sefardske romanse i, uz pomoć Cvjetka Rihtmana, da ih snimi i spasi od zaborava. Već 1955. godine Samuel Pinto pokreće inicijativu za pisanje istorije Jevreja Bosne i Hercegovine, ali ga iznenadna smrt spriječi u realizaciji ovog projekta.

Jevreji su na Balkansko poluostrvo došli kao kolonisti poslije razaranja Drugog hrama 70. godine n. e., a zatim poslije ugušenja ustanka Bar Kohbe 140. godine. Istina, bilo ih je prije u vidu trgovačkih kolonija duž obale Jadrana i u Makedoniji i Crnoj Gori. Podaci o dolasku Jevreja u Bosnu nalaze se u Sarajevu i Mogorjelu, kod Čapljine, spomenici iz drugog, odnosno 4. stoljeća, koji to potvrđuju. Tako dr. Lavoslav Šik, najbolji poznavalac istorije Jevreja jugoslovenskih zemalja, u svojoj studiji „Židovi u slovenskim zemljama nekad i sad“, tvrdi da je u Sarajevu, u Logavinoj ulici, pronađen „kamen“ iz II stoljeća na kojem stoji uklesano „Jehova Adonaj“. U Glasniku Zemaljskog muzeja u Sarajevu objavljen je članak dr. Čire Truhelke, koji je opisao

Sinagoga u Dubrovniku

taj kamen koji je pronađen kod Prijedora. Iako nije još dokazano da se ovi kamenovi zaista odnose na Jevreje, nesumnjivo

je da se u Zemaljskom muzeju u Sarajevu, u depou arheoloških predmeta (neizložjenih), nalazi kulturna svjetiljka

s utisnutom menorom, pronađena u rimskom kasteletu Mogorjelu kod Čapljine. Svjetiljka je datirana na IV stoljeće. Ta svjetiljka predstavlja važan nalaz za izučavanje jevrejskog monoteizma u našim krajevima. Ovo stanovište potvrđuje i prof. dr. Avdo Sućeska, koji navodi da „naseljavanje Jevreja na Balkansko poluostrvo započinje za vrijeme grčko-persijskih ratova, a nastavlja se u rimsko doba i traje još u periodu turske vladavine“.

Dosadašnja istraživanja nisu dala odgovor na pitanje da li je bilo Jevreja u Bosni za vrijeme bosanske državne samostalnosti. Činjenica da je u to vrijeme bilo Jevreja na području današnje Bugarske, Srbije i Hrvatske ne isključuje mogućnost da su Jevreji živjeli i u Bosni.

U srednjem vijeku, trgovina sa Srbijom i Bosnom vodila se preko Dubrovnika. Inače, u literaturi ovaj kraj se prvi put pominje u spisu „De administrando imperio“ Konstantina Porfirogenita iz X stoljeća. Za vrijeme srednjovjekovne Bosne, Ustikolina je locirana na važnom karavanskom, tj. trgovačkom putu koji je povezivao Dubrovnik sa srednjom Evropom, kojim se u tom vremenu u oba smjera odvijao izrazit trgovački promet. Na „Putu dubrovačkih trgovaca“, između ostalih bosanskih naselja i mjesta, u Ustikolini su Dubrovčani imali svoju trgovačku koloniju koja je bila trgovački i zanatski centar, gdje su odsjedali karavani. U Ustikolini je bio uspostavljen trg od 1394. godine i carinarnica od 1413. godine, a koji su omogućavali tadašnjem ustikoljanskom stanovništvu učesće u trgovini i razmjeni dobara sa razvijenim trgovačkim centrima tog vremena i na kojim se naplaćivala carina, kao mjestu u lancu trgovine. Moguće je da su sa Dubrovčanima i pojedini Jevreji kao trgovci dolazili do Sarajeva.

Ali u 16. stoljeću, kada se Dubrovnik već nalazi na granicama Osmanske carevine, sve veći talas Jevreja iz Španije i Portugala stalno pristiže i prolazi preko Dubrovnika. „Jača

trgovačka aktivnost Jevreja u Dubrovniku počinje za vrijeme Prve Svete Lige (1538-1540). Trgovina je sada upućena kopnom na Dubrovnik, a odatle na Zapad, kao i obratno. Uloga Jevreja u tome vrlo se lijepo vidi po arhivskim dokumentima koje iz toga perioda imamo. Činjenica je, međutim, da su u jednom periodu neki jevrejski trgovci iz Soluna zahtijevali svojim predstavnicima da im robu ne nose u Dubrovnik, nego u Herceg-Novi. Ovo dokazuje da su Jevreji već trgovali u Bosni i prije njihovog naseljavanja u Sarajevu. Za putovanje je izvjesno da je korišten tzv. dubrovački drum (Via de Ragusi, Via Ragusina – koji je vezivao čuvenu trgovačku Republiku i Niš, značajnu balkansku raskršnicu), koji je zadržao, za-

mahalu na južnoj periferiji grada, u Režinama, a to kazivanje potvrđuje nam turski putopisac Evlija Čelebija, koji je prošao kroz Foču 1664. godine i u svom putopisu zapisao, među ostalim, i zasebnu mahalu Jevreja.

Nakon španske rekonkviste, inkvizicije i protjeravanja Jevreja iz te države i Portugala (1492. odnosno 1496.), mnogi su Jevreji - Sefardi - našli utočište u Dalmaciji. Slično, nakon što je papa Pavao IV. protjerao 1556. godine Jevreje iz Ankone, velik ih se broj sklonio u Dubrovnik. Iako je veći dio njih nastavio put prema Skoplju, Sofiji, Istanbulu, Edirne, Tesaloniki, Valoni i drugim gradovima Osmanskog carstva, jedan dio se zadržao i vjerovatno su kao trgovci boravili u Sarajevu.

Gušenje ustanka Bar Kohbe

hvaljujući intenzivnoj dubrovačkoj trgovini, svoj značaj i u periodu turkokratije. Vodio je preko Trebinja, Gackog, Foče, Pljevalja, Prijepolja, Sjenice, Novog Pazara i Prokuplja u Niš. Iz ove mape jasno proizlazi da su već u XV i XVI vijeku Jevreji u većem broju prolazili kroz Bosnu, tako da bi dalja istraživanja mogla pronaći njihove tragove u Trebinju, Bileći, Gacku i Foči.

Poznato je da su se Jevreji prvo nastanili u Sarajevu i da su u 17. vijeku nastanjeni i u Foči, a potom u 18. vijeku počeli da se preseljavaju u Travnik (vezirski grad) i dalje. Malo je poznato da je u Foči bilo i jevrejskog življa. Imali su zasebnu

„Jevreji u Dubrovniku uglavnom su se bavili posredničkim trgovačkim poslovima. Njihovi partneri iz Soluna, Sofije, Skoplja, Sarajeva i drugih osmanskih gradova slali su im u Dubrovnik vunu, vosak, kožu.“ Arhivski podaci iz Dubrovačkog arhiva jasno pokazuju da su Dubrovčani u Bosnu slali i jevrejske liječnike. Za vrijeme tursko-mletačkog rata (1502-1503) „Dubrovnik, njegovi ljudi i brodovi ostajali su onih godina skoro sigurni, a vrlo pogodni posrednici za useljavanje jevrejskih izbjeglica u Tursku. Njima su se, svakako, Jevreji i poslužili, i to u znatnoj mjeri.“

(nastavlja se)

Magazin Start BiH ponosno predstavlja monografiju

Sonje Elazar

IZ ALBUMA BOSANSKIH SEFARDA

Luksuzna monografija o životu Jevreja Sefarda u Bosni i Hercegovini

2015. - 450 godina od dolaska Jevreja Sefarda u BiH

Monografiju možete kupiti u svim boljim knjižarama. Ili u redakciji magazina Start BiH

NIK Denameda d.o.o.
La Benevolencije 6/1, Sarajevo
+387 61 144 979
redakcija@startbih.info

OSVRĆEMO SE MI, VJERUJ, NIJE MI LAKO

Pola ure kulture

“A znaš li, Vasvo, kako se zove vrijeme u kojem ti pola sata šutiš!”
 “Eto, ti š mi reć!”, rekla je ljutito. “Naravski da ću ti reći! Zove se pola ure kulture!” Inače, u našem smo se ulazu svi bojali te jezikare. Ja sam, eto, odlučio da se borim. Lakše mi je, skontao sam, boriti se, nego plašiti se

PIŠE: Asaf Bećirović

MRVE: Planovao sam na balkonu. Kad, eto komšinice Vasvije na balkonu ispod mene. Trese mrve sa stolnjaka. Padaju komšiji na opran veš. A taj komšija, opet, živi sam i jedva hoda. “E, Vasvija, nije kulturno, a ni lijepo, tako stolnjak otresati. Ne možemo tako u Evropu!”, opomenuo sam je.

“Čuj, mama mi je ‘vako tresla, nana također, pa evo i ja. I je-bala te Evropa. Neće ona meni nametati svoju kulturu!”, brecnula se Vasvija.

“Mešćini, kono, ne samo da nama niko ne može da nametne svoju kulturu, nego ne može ni našu!”, rekao sam ja.

Tu se drugarica Vasvija naljutila. Počela psovati. Jer šta mene zaboli ona stvar kad ne padaju mrve na moj nego na komšijin balkon. I koji se moj ja stalno nešto bunim. Trajao je njen monolog pola sata. Zato sam je i pitao: “A znaš li, Vasvo, kako se zove vrijeme u kojem ti pola sata šutiš!”

“Eto, ti š mi reć!”, rekla je ljutito. “Naravski da ću ti reći! Zove se pola ure kulture!”

Inače, u našem smo se ulazu svi bojali te jezikare. Ja sam, eto, odlučio da se borim. Lakše mi je, skontao sam, boriti se, nego plašiti se.

TAŠTINA: A Sejdo je njen muž! Miran, tih. Mrava ne bi zgazio. Dojam je, više voli svoj automobil od Vasvije. Svako malo ga pere, mijenja ratkape na točkovima svog audija. Ima i ono plišano ščene koje je Vasvija stavila u zadnji dio kola

pa kad njen Sejdo zakoči, ščene mrdne glavom, a Vasviji bude drago. Helem, pričao nam je Sejdo, pa ko hoće nek mu vjeruje, jednom ga zaustavio policajac i opomenuo da ne smije psa voziti u autu.

“Ali, gospodine, to je plišani pas!”, ibretila se Vasvija.

“Pasmına, gospodo, nije važna”, odbrusio joj je policajac.

Tako je, kaže Sejdo, bilo. Ali nisam ja to htio reći. Nego da Sejdo dobri u svoj audi stavlja isto toliko taštine koliko i

benzina.

HADVAO: Osim što je bio Vasvijin muž, Sejdo je bio i penzioner i inovator. Dakle, po cio dan je nešto kuckao, lupkao, izmišljao. Jednom mu poplava bila kući. Pamtim to jer ga je Vasvija karala na pasja preskakala. Kad smo ga pitali je li cijev pukla, rekao je da nije, nego je on izmišljao vodu.

“Toplu, ili...?”, zanimalo me je. Rekao je da nije, nego da je sastav vode jednostavan, da je voda spoj dva atoma vodik a i

jednog atoma kisika. Pa je on to nešto sastavljao, spajao i napravio poplavu. Da je objašnjavao kako je to radio, jeste. Ali se sav zapetljao pa sam ga zamolio da ne objašnjava više.

“Znaš, Sejdo, ako ne objašnjavaš jednostavno, znači da ne razumiješ dovoljno!”, zamolio sam ga. Onda je na jednom zboru stanara objašnjavao i da je krv jednostavnog sastava, a mi smo ga lijepo zamolili da krv ne pokušava praviti. Inače bi je moglo biti do koljena.

NAROD: Uzgred, Sejdo je bio naš predstavnik kod Hetiga, firme koja je zadužena za održavanje zgrade. I vodio je zborove stanara u zgradi. Kad bi se malo stanara okupilo na zboru, Sejdo je znao reći:

“Majku mu, u demokratskim zemljama prisustvo naroda je obavezno!”

Tad mu je komšinica Timka rekla da nema ništa bolje od lijepo vaspitanog naroda.

“Pa, jeste! Lijepo vaspitan narod možeš svuda voditi sa sobom!”, zaključio je Sejdo.

Inače, insistirao je na tome da nam podrum, koji on zvao sklonište, bude čist do perfekcije. Svako malo nas je zvao da ga čistimo. Mora, govorio je, podrum biti čist e da bi se stanari imali gdje skloniti kad stignu saveznici. Ko su “saveznici” nikad nije objasnio. A ni mi, vala, nismo pitali. Znamo, kad Sejdo objašnjava, teško da ga možeš povezati. A za Vasvu se pričalo da je bila dobra, poštena cura. I da su je svi voljeli. Neki po više puta. ●

Naša televizija

Emir

pankreatin
Mezym®

Osjećate težinu hrane u stomaku?

Za **lakše** varenje

tu je **Mezym®!**

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

U apotekama bez ljeakarskog recepta!

Prije upotrebe pažljivo pročitati uputstvo o lijeku. Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i neželjenim efektima posavjetujte se sa ljekarom ili farmaceutom.